

Rynek pracy w województwie świętokrzyskim w 2017 r.

Labour market in Świętokrzyskie Voivodship in 2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyskie Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Rafał Młynik, Ewa Morąg

Kierujący

Supervised

dr Agnieszka Piotrowska-Piątek

Prace redakcyjne

Editorial work

Beata Bielewicz-Kosińska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Aneta Łyżwa

ISBN 978-83-89612-96-0

Publikacja dostępna na stronie:

Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source.

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie publikacji dotyczącej problematyki rynku pracy w województwie świętokrzyskim. Opracowanie zawiera informacje dotyczące m.in. aktywności ekonomicznej ludności, pracujących i zatrudnionych, bezrobocia rejestrowanego, popytu na pracę, przeciętnego wynagrodzenia, zatrudnienia w warunkach zagrożenia oraz wypadków przy pracy.

Publikacja składa się z syntezy i analizy wzbogaconej prezentacją graficzną wybranych zagadnień, uwag metodycznych definiujących podstawowe pojęcia oraz części tabelarycznej dostępnej na stronie internetowej Urzędu. Zestaw danych w tablicach zaprezentowano według rodzajów działalności w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 oraz w wybranym zakresie według podregionów, powiatów i gmin.

Przekazując niniejsze opracowanie wyrażam nadzieję, że okaże się ono przydatne dla szerokiego grona odbiorców, przybliży wiedzę z zakresu rynku pracy i warunków jego funkcjonowania.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

dr Agnieszka Piotrowska-Piątek

Kielce, listopad 2018 r.

Preface

I present You next edition of publication concerning labour market in świętokrzyskie voivodship. The elaboration contains information regarding i.a.: economic activity of population, employed persons and average paid employment, registered unemployment, labour demand, average wages and salaries, employment in hazardous conditions and accidents at work.

The publication consists of executive summary and analysis enriched by graphic presentation of selected issues, methodological notes characterizing basic concepts as well as tabular part accessible on the internet site of the Office. The set of data in tables was presented by kind of activity according to Polish Classification of Activities – PKD 2007 as well as in selected area by subregions, powiats and gminas.

Presenting you this publication, I hope that it will become useful to the wide range of users, bring closer knowledge about labour market and its functioning conditions.

Director
of the Statistical Office
in Kielce

Agnieszka Piotrowska-Piątek, Ph.D.

Kielce, November 2018

SPIS TREŚCI

CONTENT

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych	8
<i>Symbols</i>	<i>8</i>
Ważniejsze skróty	8
<i>Major abbreviations</i>	<i>8</i>
Synteza	9
<i>Executive summary</i>	<i>10</i>
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	11
<i>Economic activity of population aged 15 and more in IV quarter</i>	<i>11</i>
Pracujący	17
<i>Employed persons</i>	<i>17</i>
Popyt na pracę	23
<i>Demand for labour</i>	<i>23</i>
Przeciętne zatrudnienie	27
<i>Average paid employment</i>	<i>27</i>
Bezrobocie rejestrowane	29
<i>Registered unemployment</i>	<i>29</i>
Przeciętne wynagrodzenie	33
<i>Average wages and salaries</i>	<i>33</i>
Warunki pracy	36
<i>Working conditions</i>	<i>36</i>
Wypadki przy pracy	41
<i>Accidents at work</i>	<i>41</i>
Uwagi metodologiczne	43
<i>Methodological notes</i>	<i>50</i>

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2017 r.	11
<i>Table 1. Economic activity of the population aged 15 and more in IVth quarter 2017</i>	<i>11</i>
Tablica 2. Pracujący ^{ab} w gospodarce narodowej	17
<i>Table 2. Employed persons^{ab} in national economy</i>	<i>17</i>
Tablica 3. Pracujący według statusu zatrudnienia	21
<i>Table 3. Employed persons by employment status</i>	<i>21</i>
Tablica 4. Pracujący według zawodów na koniec IV kwartału 2017 r.	24
<i>Table 4. Employed persons by occupations at the end of the fourth quarter of 2017</i>	<i>24</i>

Tablica 5. Przeciętne zatrudnienie ^a w gospodarce narodowej	27
<i>Table 5. Average paid employment^a in national economy</i>	<i>27</i>
Tablica 6. Bezrobotni zarejestrowani	29
<i>Table 6. Unemployed persons registered</i>	<i>29</i>
Tablica 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^a w gospodarce narodowej	33
<i>Table 7. Average monthly gross wages and salaries^a by sections in national economy</i>	<i>33</i>
Tablica 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^a w gospodarce narodowej	34
<i>Table 8. Average monthly gross wages and salaries^a by sections in national economy</i>	<i>34</i>
Tablica 9. Zbiorowość objęta badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2017 r.	36
<i>Table 9. Population covered by survey and persons working in hazardous condition in 2017.</i>	<i>36</i>
Tablica 10. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń w 2017 r.	37
<i>Table 10. Persons working in hazardous condition by groups of agents and intensity of dangers in 2017.</i>	<i>37</i>

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	12
<i>Chart 1. Structure of population aged 15 and more by status on labour market in IVth quarter</i>	<i>12</i>
Wykres 2. Wskaźniki aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej	13
<i>Chart 2. Indicators of economic activity of population aged 15 and more</i>	<i>13</i>
Wykres 3. Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale według wieku.	14
<i>Chart 3. Unemployment rate by LFS in the IVth quarter by age</i>	<i>14</i>
Wykres 4. Bierni zawodowo według BAEL.	16
<i>Chart 4. Economically inactive persons by LFS.</i>	<i>16</i>
Wykres 5. Dynamika pracujących ^{ab} w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2017 r..	18
<i>Chart 5. Dynamics of number of employed persons^{ab} in national economy by NACE sections in 2017</i>	<i>18</i>
Wykres 6. Wolne miejsca pracy według sekcji PKD w IV kwartale 2017 r.	25
<i>Chart 6. Vacancies by NACE sections in the IVth quarter 2017</i>	<i>25</i>
Wykres 7. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy	26
<i>Chart 7. Newly created and liquidated jobs</i>	<i>26</i>
Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani w 2017 r.	32
<i>Chart 8. Unemployed persons registered in 2017</i>	<i>32</i>
Wykres 9. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sekcji PKD	37
<i>Chart 9. Persons working in hazardous condition by NACE sections</i>	<i>37</i>
Wykres 10. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w 2017 r	42
<i>Chart. 10. Persons injured in accidents at work in 2017</i>	<i>42</i>

Spis map

List of maps

Str.
Page

Mapa 1. Pracujący ^a w gospodarce narodowej według powiatów w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017r.	20
<i>Map 1. Employed persons^a in national economy by powiats per 1000 persons in 2017</i>	<i>20</i>
Mapa 2. Przeciętne zatrudnienie ^a według powiatów w 2017 r.	28
<i>Map 2. Average paid employment by powiats in 2017.</i>	<i>28</i>
Mapa 3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^a według powiatów w 2017 r..	35
<i>Map 3. Average paid employment^a by powiats in 2017</i>	<i>35</i>
Mapa 4. Zatrudnieni ^a w warunkach zagrożenia według podregionów i powiatów w 2017 r..	39
<i>Map 4. Persons employed^a in hazardous conditions by subregions and powiats in 2017</i>	<i>39</i>

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
r.	rok
p.proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>
mln	milion <i>million</i>

Synteza

- Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2017 r. wskazują, że liczba aktywnych zawodowo pozostała na poziomie z analogicznego okresu roku ubiegłego i wyniosła 557 tys. osób. Na przestrzeni roku o 0,8% zwiększyła się liczba pracujących, przy czym populacja pracujących kobiet wzrosła bardziej niż mężczyźni – odpowiednio o 1,4% i 0,3%. Zmniejszyło się obciążenie pracujących osobami nie pracującymi – na 1000 pracujących przypadało 969 bezrobotnych i biernych zawodowo (przed rokiem – 998). Współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie o 0,3 p. proc. wyższym niż rok wcześniej i wyniósł 54,9%. Wskaźnik zatrudnienia będący miernikiem zaangażowania ludności w procesie pracy był na wyższym poziomie niż przed rokiem i wyniósł 50,8%. Liczba bezrobotnych w IV kwartale 2017 r. kształtowała się na poziomie 42 tys. i była mniejsza niż rok wcześniej o 8,7%. Obniżyła się również stopa bezrobocia o 0,8 p. proc – do 7,5%. W skali roku liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 1,5%, przy czym jej spadek wystąpił zarówno na terenie miast, jak i wsi (odpowiednio o 0,9% i o 2,0%);
- Liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim według stanu na 31 XII 2017 r. wyniosła 481,2 tys. osób i wzrosła w relacji do 2016 r. o 1,6%. Pracujący w województwie stanowili 3,1% ogółu pracujących w kraju. Sektor prywatny skupiał 81,1% ogółu pracujących. Największy odsetek pracujących skupiało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, które w 2017 r. stanowiło 31,1% badanej populacji wobec 31,6% przed rokiem;
- Wyniki badania popytu na pracę za IV kwartał 2017 r. wskazują, że analizowany rok był kolejnym, w którym wzrosła liczba miejsc pracy w województwie świętokrzyskim. Przybyło 15,2 tys. nowych etatów, tj. o 17,0% więcej niż rok wcześniej. W roku 2017 w województwie świętokrzyskim zostało zlikwidowanych 6,2 tys. miejsc pracy, o 5,5% mniej niż w roku poprzednim. Bilans miejsc pracy w województwie świętokrzyskim w 2017 r. kształtował się korzystnie. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy przewyższała liczbę zlikwidowanych o 9,0 tys. etatów;
- Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim w 2017 r. zwiększyło się w relacji do poprzedniego roku o 3,3% do 239,8 tys. osób. Największy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 12,4%). Udział województwa świętokrzyskiego w przeciętnym zatrudnieniu w kraju pozostał na poziomie ubiegłorocznym, tj. 2,3%;
- W końcu 2017 r. w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego zarejestrowanych było 46,6 tys. osób bezrobotnych (o 18,5% mniej niż w 2016 r.). Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 8,8% (o 2,0 p. proc. niższym niż przed rokiem). Kobiety stanowiły 52,0% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (o 1,3 p. proc. więcej niż w 2016 r.). Prawa do zasiłku nie posiadała większość bezrobotnych. Udział tych osób zmniejszył się z 85,2% w 2016 r. do 83,9% w 2017 r. W 2017 r. liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych wyniosła 87,2 tys. osób (o 7,6% mniej niż w 2016 r.). W ciągu roku z ewidencji bezrobotnych wyrejestrowano 97,8 tys. osób (o 5,4% mniej niż przed rokiem). Spośród osób wykreślonych z ewidencji bezrobotnych 48,8% podjęło pracę (przed rokiem – 47,1%);
- W 2017 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie świętokrzyskim wyniosło 3705,65 zł i było o 233,12 zł (tj. o 6,7%) wyższe od notowanego w 2016 r. W porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w kraju (4283,73 zł) było mniejsze o 13,5%. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto odnotowano w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 5226,59 zł, a najniższe w administrowaniu i działalności wspierającej – 2626,92 zł.;
- W końcu grudnia 2017 r. w województwie świętokrzyskim w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i uciążliwymi dla zdrowia pracowało 12,9 tys. osób, tj. 9,4% ogółu zatrudnionych w zakładach objętych badaniem (przed rokiem - 13,1 tys. osób, tj. 9,8%). Większość zatrudnionych w warunkach uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia pracowała w sektorze prywatnym – 78,7%. Wśród pracujących w warunkach zagrożenia kobiety stanowiły 12,7%. Na działanie czynników szkodliwych związanych ze środowiskiem pracy narażonych było 8,7 tys. osób, co stanowiło 67,3% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (przed rokiem – 65,4%);
- W 2017 r. w województwie świętokrzyskim w wypadkach przy pracy (poza rolnictwem indywidualnym) poszkodowanych zostało 2190 osób (o 2,2% więcej niż w roku poprzednim). Z ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy w województwie 8 osób poniosło śmierć (o jedną osobę mniej niż w roku poprzednim), a 20 osób doznało ciężkich uszkodzeń ciała (o 9 osób więcej). Liczba poszkodowanych w wypadkach lżejszych wyniosła 2162 osoby (40 osób więcej niż w 2016 r.). Większość poszkodowanych w wypadkach przy pracy pracowało w sektorze prywatnym – 62,6% (w 2016 r. – 63,2%). Podobnie jak przed rokiem, wśród osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy przeważali mężczyźni (61,4%).

Executive summary

- The results of Labour Force Survey (LFS) conducted in IVth quarter 2017 indicate that number of economically active persons remained at the level of the corresponding period of the previous year and amounted to 557 thous. Within a year, number of employed persons increased by 0.8%. However the population of employed women grew more than men by 1.4% and 0.3% respectively. The burden of employed by not employed persons decreased – there was 969 unemployed and economically inactive per 1000 employed persons (year before – 998). Activity rate reached 0.3% higher level than the year before and amounted to 54.9%. Employment rate which is the measure of engagement of population in work process was higher than in the previous year and amounted to 50.8%. The number of unemployed persons in IVth quarter was at 42 thous. level and was lower than the year before by 8.7%. The unemployment rate also decreased by 0.8% - to 7.5%. Within a year the number of economically inactive persons dropped by 1.5%. The decrease was noted both in urban as well as in rural areas (by 0.9% and 2.0% respectively).
- The number of persons employed in the national economy in świętokrzyskie voivodship as of 31 XII 2017 amounted to 481.2 thous. and grew in relation to 2016 by 1.6%. Employed persons in świętokrzyskie voivodship accounted for 3.1% of total employed persons in Poland. The private sector concentrated 81.1% of total employed persons. The highest share of employed persons was concentrated in agriculture, forestry and fishing which represented 31.1% of the surveyed population compared to 31.6% in the previous year.
- The results of labour demand survey in IVth quarter 2017 indicate that the analyzed year was the next one in which the number of work places increased in świętokrzyskie voivodship. There was 15.2 thous. jobs, i.e. 17.0% more than the year before. In 2017 in świętokrzyskie voivodship 6.2 thous. jobs was liquidated, by 5.5% less than in the previous year. The balance of jobs in świętokrzyskie voivodship in 2017 was positive. The number of newly created jobs was higher than liquidated ones by 9.0 thous.
- The average paid employment in national economy in świętokrzyskie voivodship in 2017 increased in relation to the previous year by 3.3% to 239.8 thous. The highest growth of average paid employment was noted in the section – real estate activities (by 12.4%). The share of świętokrzyskie voivodship in average paid employment in Poland remained at the level of the previous year, i.e. 2.3%.
- As of end of 2017 in powiat labour offices of świętokrzyskie voivodship 46.6 thous. of unemployed persons were registered (18.5% less than in 2016). Registered unemployment rate amounted to 8.8% (2.0 p.p. lower than the year before). Women accounted for 52.0% of total unemployed persons (1.3 pp. more than in 2016). Benefit right was not possessed by the majority of unemployed persons. The share of these persons decreased from 85.2% in 2016 to 83.9% in 2017. In 2016 number of newly registered unemployed persons amounted to 87.2% (7.6% less than in 2016). Within a year 97.8 thous. persons were removed from unemployment rolls (5.4% less than the year before). Among persons removed from unemployment rolls 48.8% received job (47.1% the year before).
- In 2017 the average monthly gross wages and salaries in świętokrzyskie voivodship amounted to 3705.65 zł and was by 233.12 zł (i.e. 6.7%) higher than in 2016. In comparison to the average wages and salaries in Poland (4283.73 zł) it was lower by 13.5%. The highest average monthly gross wages and salaries were noted in agriculture, forestry and fishing – 5226.59 zł and the lowest in administrative and support service activities – 2626.92 zł.
- As of end of December 2017 in świętokrzyskie voivodship in hazardous conditions caused by factors harmful or strenuous to health worked 12.9 thous. persons, i.e. 9.4% of total employees in surveyed enterprises (the year before – 13.1 thous., i.e. 9.8%). The majority of employees working in conditions hazardous or strenuous to health worked in private sector – 78.7%. Among persons working in hazardous conditions women accounted for 12.7%. To factors related to work environment 8.7 thous. persons were exposed which accounted for 67.3% of total working in hazardous conditions (the year before – 65.4%).
- In 2017 in świętokrzyskie voivodship in accidents at work (excluding private farms in agriculture) 2190 persons were injured (2.2% more than in the previous year). Of total number of persons injured in accidents at work in the voivodship 8 were dead (one person less than in the previous year) and 20 persons sustained serious bodily harm (9 persons more). The number of persons injured in light accidents amounted to 2162, i.e. 40 more than in 2016. The majority of persons injured in accidents at work worked in private sector – 62.6% (in 2016 – 63.2%). Similarly to the year before, among persons injured in accidents at work predominated men (61.4%).

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Economic activity of population aged 15 and more in IVth quarter

Analizę oparto na uogólnionych wynikach reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Podstawą metodologii BAEL są definicje dotyczące ludności aktywnej zawodowo, pracujących i bezrobotnych, przyjęte na XIII Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w październiku 1982 r. i zalecane do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy. Przedmiotem badania jest sytuacja w zakresie aktywności ekonomicznej ludności, tzn. fakt wykonywania pracy, pozostawania bezrobotnym lub biernym zawodowo w badanym tygodniu.

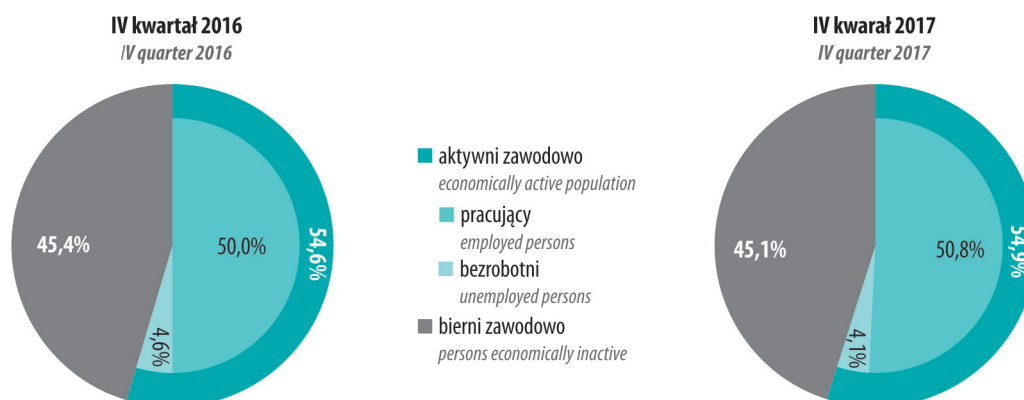
Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności prowadzone jest w Polsce kwartalnie od maja 1992 r. i doskonalone zgodnie z zaleceniami Eurostatu. Podstawę prawną badania stanowi coroczne rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej. Podstawowym aktem prawnym wprowadzającym Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności w krajach Unii Europejskiej jest Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej Nr 577/98 z dnia 9 marca 1998 r. w sprawie organizacji badania reprezentacyjnego dotyczącego siły roboczej na terenie Wspólnoty.

Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2017 r.
Table 1. Economic activity of population aged 15 and more in IVth quarter 2017

Wyszczególnienie <i>Specifications</i>	Ludność <i>Population</i>	Aktywni zawodowo <i>Economically active population</i>			Bierni zawodowo <i>Persons economically inactive</i>	Współczynnik aktywności zawodowej <i>Activity rate</i>	Wskaźnik zatrudnienia <i>Employment rate</i>	Stopa bezrobocia <i>Unemployment rate</i>
		ogółem <i>total</i>	pracujący <i>employed persons</i>	bezrobotni <i>unemployed persons</i>				
Ogółem <i>Total</i>	1014	557	515	42	457	54,9	50,8	7,5
mężczyźni <i>men</i>	490	313	290	23	177	63,9	59,2	7,3
kobiety <i>women</i>	524	245	225	19	279	46,8	42,9	7,8
Miasta <i>Urban areas</i>	446	238	220	18	209	53,4	49,3	7,6
Wieś <i>Rural areas</i>	568	320	296	24	248	56,3	52,1	7,5

Ludność w wieku produkcyjnym stanowiąca potencjał zasobów pracy stanowiła 69,7% badanej populacji. W IV kwartale 2017 r. w województwie świętokrzyskim było 557 tys. osób aktywnych zawodowo oraz 457 tys. osób biernych zawodowo. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku liczba osób aktywnych zawodowo nie zmieniła się, a osób biernych zawodowo zmniejszyła się 1,5%. Na przestrzeni roku wśród populacji aktywnych zawodowo zwiększył się udział osób pracujących a zmalał bezrobotnych. W IV kwartale 2017 r. osoby pracujące stanowiły 92,5% ogółu aktywnych zawodowo (przed rokiem 91,7%), a bezrobotni – 7,5% wobec 8,3% w 2016 r. Udział osób biernych zawodowo w badanej populacji osób w wieku 15 lat i więcej zmniejszył się w relacji do stanu odnotowanego w IV kwartale 2016 r. o 0,3 p.proc. do 45,1%.

Wykres 1. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale
 Chart 1. Structure of population aged 15 and more by status on labour market in IVth quarter

Aktywni zawodowo

Economically active population

W IV kwartale 2017 r. współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 54,9%. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności, która ukończyła 15 lat zmniejszył się o 1,5 p.proc. Spadek liczebności populacji aktywnej zawodowo odnotowano wśród mężczyzn (o 0,6%), a wzrost u kobiet (o 1,2%).

Podobnie jak przed rokiem mężczyźni charakteryzowali się wyższym poziomem aktywności zawodowej niż kobiety. Ich udział w populacji aktywnej zawodowo osiągnął w IV kwartale 2017 r., 56,2% (przed rokiem - 56,6%). Ponadto współczynnik aktywności zawodowej wśród mężczyzn osiągnął 63,9% wobec 46,8% dla kobiet (przed rokiem odpowiednio: 63,9% oraz 45,8%).

Wzrost liczebności populacji aktywnej zawodowo odnotowano na wsi, a spadek w mieście. Mieszkańców wsi aktywnych zawodowo przybyło o 0,3% na przestrzeni roku, z kolei liczba aktywnych w miastach zmniejszyła się o 0,4%. Udział mieszkańców miast w populacji aktywnych zawodowo osiągnął 42,7%, co oznacza spadek o 0,2 p.proc. na przestrzeni roku. Współczynnik aktywności zawodowej nadal na wyższym poziomie kształtował się na wsiach, gdzie osiągnął 56,3%, podczas gdy w mieście wyniósł 53,4%.

Najliczniejszą grupą wśród ogółu aktywnych zawodowo były osoby w wieku 35-44 lata, które stanowiły 26,6%. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. udział tej grupy zwiększył się o 0,7 p.proc., a współczynnik aktywności zawodowej osiągnął poziom 87,2% (w IV kwartale 2016 r. - 85,9%).

Stopień aktywności ekonomicznej silnie różnicuje poziom wykształcenia badanych. Nadal najaktywniejsze pozostają osoby posiadające wykształcenie wyższe. Współczynnik aktywności zawodowej osiągnął w tej grupie 78,4% (w ubiegłym roku 75,6%). Wysoki wskaźnik odnotowano również wśród osób legitymujących się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym - 62,9% (w 2015 r. - 63,4%) oraz zasadniczym zawodowym - 61,0% wobec 61,4% przed rokiem. Najmniej aktywne ekonomicznie były osoby posiadające najniższe wykształcenie (gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe) lub bez wykształcenia szkolnego - 15,3% wobec 16,7% w 2016 r.

Pracujący

Employed person

Liczba pracujących w IV kwartale 2016 r. ukształtowała się na poziomie 515 tys. i zwiększyła się w skali roku o 0,8%. Wzrost odnotowano zarówno w populacji mężczyzn, jak i kobiet, przy czym populacja kobiet zwiększyła się bardziej niż mężczyzn - odpowiednio o 1,4% i 0,3%.

Na przestrzeni roku zmniejszyło się obciążenie pracujących osobami niepracującymi. W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadało 969 bezrobotnych i biernych zawodowo, podczas gdy przed rokiem – 998.

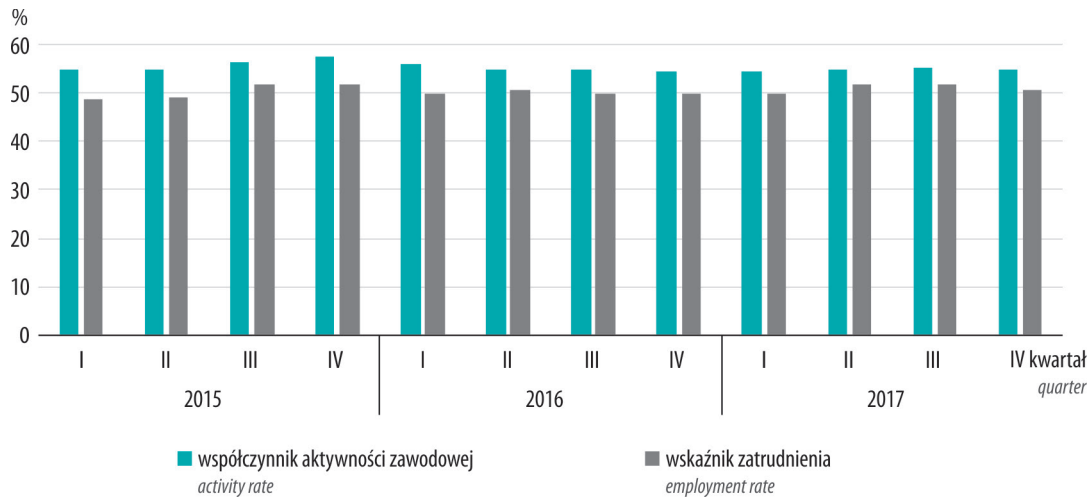
Wskaźnik zatrudnienia będący miernikiem zaangażowania ludności w procesie pracy ukształtował się na nieco wyższym (o 0,8 p.proc.) poziomie niż przed rokiem i wyniósł 50,8%. Podobnie jak w przypadku współczynnika aktywności zawodowej odnotowano jego duże zróżnicowanie w zależności od płci. Zdecydowanie wyższy był wśród mężczyzn, spośród których pracowało 59,2% (o 0,6 p.proc. więcej niż w IV kwartale 2016 r.). Kobiety rzadziej podejmowały pracę. Jedynie 43,7% pań to osoby pracujące (o 1,7 p.proc. więcej niż w IV kwartale 2016 r.).

Zmniejszyły się dysproporcje w zależności od miejsca zamieszkania. Wskaźnik zatrudnienia wśród mieszkańców miast wzrósł na przestrzeni roku o 0,9 p.proc. osiągając wartość 49,3%, natomiast na wsi zwiększył się o 0,8 p.proc. i wyniósł 52,1%.

Wskaźnik zatrudnienia osiągnął najwyższy poziom wśród osób w wieku 45-54 lata – 80,1% (o 1,2 p.proc. więcej niż przed rokiem). Wysoki poziom odnotowano także wśród osób w wieku 35-44 lata, tj. 79,1% (o 0,9 p.proc. mniej) oraz w grupie wiekowej 25-34 lata, tj. 74,1% (o 1,2 p.proc. więcej). Najniższy poziom wskaźnika osiągnął w grupie wiekowej 55 lat i więcej – 25,3% (tyle samo co w IV kwartale 2016 r.) oraz w wieku 15-24 lata – 28,9% (o 3,6 p.proc. więcej).

Wykres 2. Wskaźniki aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej

Chart 2. Indicators of economic activity of the population aged 15 and more

Wskaźnik zatrudnienia cechował się dużym zróżnicowaniem w zależności od poziomu wykształcenia. Zdecydowanie najwyższy jego poziom odnotowano wśród pracowników, którzy ukończyli uczelnię wyższą – 74,6%; w relacji do 2016 r. zwiększył się o 2,7 p.proc. W następnej kolejności uplasowały się osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym. We wskazanych grupach, wskaźnik zatrudnienia osiągnął odpowiednio 58,2% (o 0,1 p.proc. więcej niż w 2016 r.) i 56,2% (tyle samo co przed rokiem). Najniższy poziom wskaźnika zatrudnienia odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego – 12,9%. W tej grupie zmniejszył się on w ciągu roku o 1,5 p.proc.

W IV kwartale 2017 r. w sektorze prywatnym w województwie świętokrzyskim pracowało 397 tys. osób, tj. 77,1% ogółu pracujących. Spośród nich większość (62,5%) stanowili mężczyźni. Z kolei w sektorze publicznym wśród 118 tys. pracujących przeważały kobiety (64,4%). W przedsiębiorstwach prywatnych odnotowano spadek liczby pracowników w stosunku do roku 2016 o 0,3%. W sektorze publicznym odnotowano wzrost o 4,4%.

Pracownicy najemni stanowili 72,0% ogółu pracujących, pracodawcy i pracujący na własny rachunek – 25,2%, a pomagający członkowie rodzin – 2,9%. W skali roku liczba pracowników najemnych zwiększyła się o 2,8%. Mniej było natomiast pomagających członków rodziny – o 21,1% oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek – o 0,8%.

W ogólnej liczbie pracowników najemnych 72,2% stanowiły osoby zatrudnione na czas nieokreślony. Ich wyższy odsetek występował przy tym w sektorze publicznym, w którym udział ten wyniósł 84,7%. W sektorze prywatnym zatrudnieni na czas nieokreślony stanowili 66,4%.

Zdecydowanie najliczniejszą grupą zawodową w województwie świętokrzyskim byli nadal rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 17,7% ogółu, a ich liczba na przestrzeni roku zmniejszyła się o 4,2%. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy stanowili 17,1% ogółu, specjaliści 13,0%, a pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 12,8%.

Wśród ogółu pracujących 68,0% stanowili pracujący, którzy w badanym tygodniu przepracowali 40 i więcej godzin. Podobnie jak przed rokiem kobiety pracowały w krótszym wymiarze czasu. W grupie mężczyzn odsetek pracujących 40 i więcej godz. tygodniowo wyniósł 73,8%, a kobiet – 60,4%. Dłużej pracowali mieszkańcy miast. Odsetek pracujących 40 godz. i więcej wyniósł wśród nich 68,6% wobec 67,2% na wsi.

Bezrobotni

Unemployed persons

Liczba bezrobotnych w IV kwartale 2017 r. ukształtowała się na poziomie 42 tys. i była mniejsza niż rok wcześniej o 8,7%. W kraju odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 19,7%.

Wśród osób bezrobotnych przeważali mężczyźni – 54,8% ogółu. Liczebność populacji bezrobotnych w miastach zmalała o 14,3%, natomiast na wsi spadła o 4,0%.

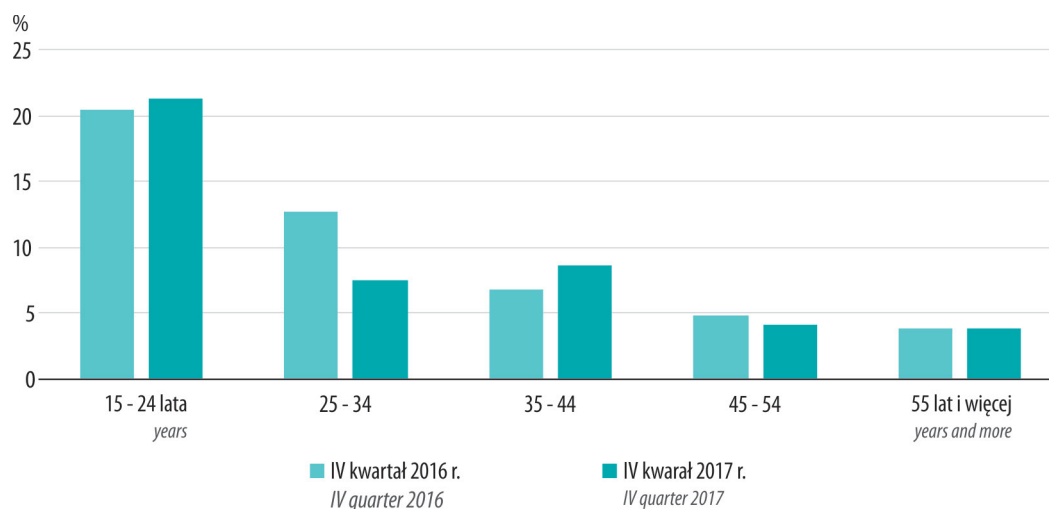
Do oceny natężenia bezrobocia służy stopa bezrobocia wyrażająca udział bezrobotnych wśród aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej. W IV kwartale 2017 r. ukształtowała się na poziomie 7,5% i w skali roku zmniejszyła się o 0,8 p.proc. W kraju stopa bezrobocia była natomiast wyraźnie niższa niż w województwie i osiągnęła 4,5%, tj. 1,0 p.proc. mniej niż przed rokiem.

Stopa bezrobocia w miastach pozostawała nieznacznie wyższa niż na wsi i wyniosła 7,6%. W tym samym okresie na obszarach wiejskich bezrobotnymi było 7,5% aktywnych zawodowo.

Poprawiła się sytuacja kobiet na rynku pracy. Stopa bezrobocia w tej zbiorowości obniżyła się o 0,9 p.proc. i wyniosła 7,8%. Z kolei wśród mężczyzn wystąpił spadek stopy bezrobocia o 0,6 p.proc. do poziomu 7,3%.

Wykres 3. Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale według wieku

Chart 3. Unemployment rate by LFS in the IVth quarter by age

Kłopoty ze znalezieniem pracy miały szczególnie osoby młode. Na przestrzeni roku grupa poszukujących pracy w wieku 15-24 lata zwiększyła się o 0,8 p.proc. – do 21,3% aktywnych zawodowo. Z kolei najniższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie osób w wieku 55 lat i więcej (3,8%). Stopa bezrobocia zmniejszyła się poza tym wśród osób w wieku 45-54 lata (o 0,8 p.proc. do 4,1%), i w wieku 25-34 lata (o 5,2 p.proc. do 75%), natomiast wzrosła wśród osób w wieku 35-44 lata (o 1,9 p.proc. do 8,7%).

Zróżnicowanie stopy bezrobocia występowało również w zależności od poziomu wykształcenia. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w omawianym kwartale wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego – 16,1% (wzrost w skali roku o 0,5 p.proc.). Polepszyła się sytuacja osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym wśród których stopa bezrobocia wyniosła 12,8%, tj. o 2,8 p.proc. mniej niż przed rokiem. Najniższa stopa bezrobocia nadal charakteryzowała osoby legitymujące się wykształceniem wyższym – 4,8%, podobnie jak przed rokiem.

Bezrobotni najczęściej poszukiwali pracy poprzez biura pracy – 78,6%. Nieco mniej osób decydowało się na jej poszukiwanie poprzez ogłoszenia w prasie oraz bezpośredni kontakt z zakładem pracy – po 64,3%. Przeciętny czas poszukiwania pracy wyniósł ok. 10,7 miesiąca. Okres ten był krótszy dla kobiet (10,1 miesiąca) niż dla mężczyzn (11,3 miesiąca). Nieco szybciej znajdowali pracę mieszkańcy miast, którzy przeznaczali na jej poszukiwanie średnio 10,1 miesiąca. Na wsi zajmowało to przeciętnie 11,3 miesiąca.

Bierni zawodowo

Persons economically inactive

W IV kwartale 2017 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 457 tys. osób, tj. 45,1% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju 43,8%). W omawianej grupie dominowały kobiety, które stanowiły – 61,1% ogółu, a także mieszkańcy wsi – 54,3%.

W skali roku liczba biernych zawodowo zmniejszyła się 1,5%, przy czym jej spadek wystąpił zarówno na terenie miast, jak i wsi (odpowiednio o 0,9% i o 2,0%).

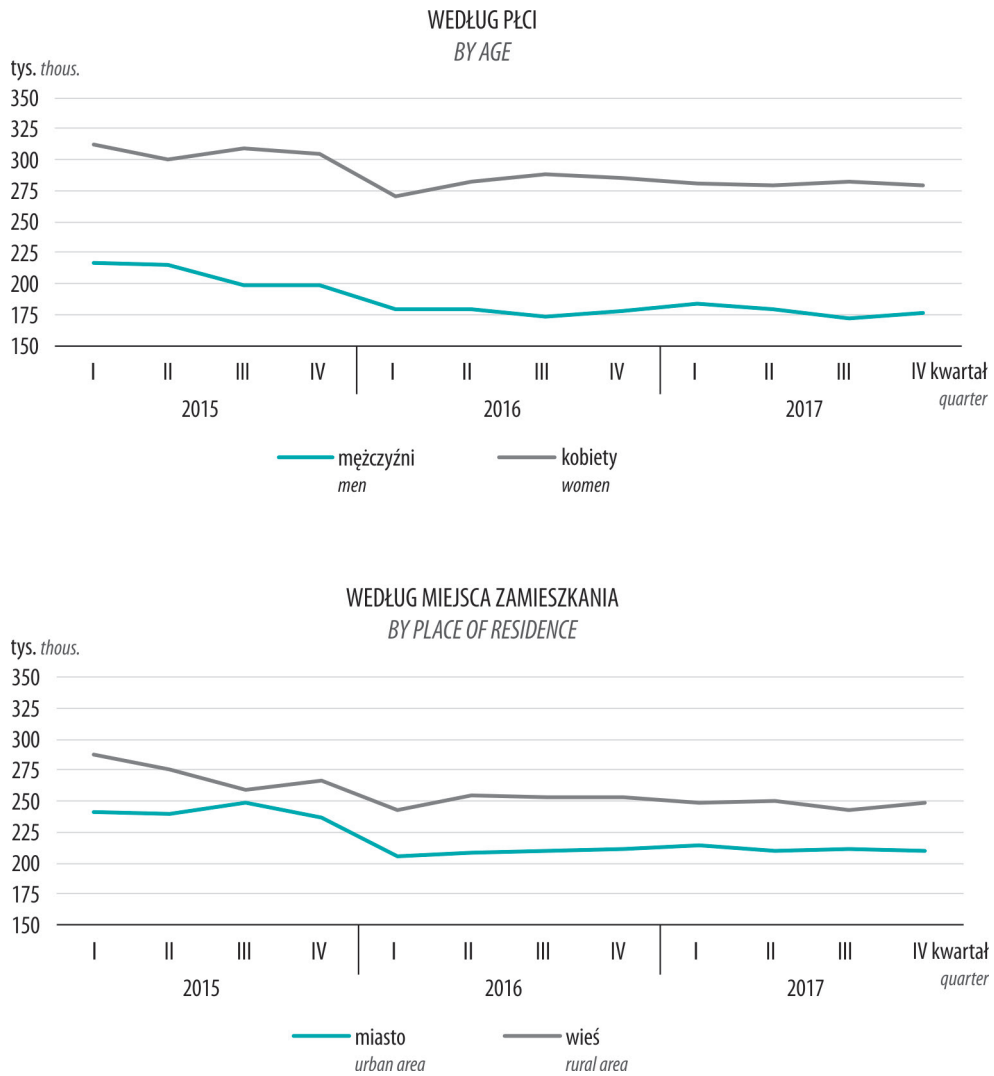
W podziale według płci w przypadku mężczyzn skala spadku wyniosła 0,6%, natomiast liczba biernych zawodowo kobiet zmniejszyła się o 2,1%.

Zdecydowaną najliczniejszą grupę biernych zawodowo tworzyły osoby w wieku 55 lat i więcej. W ciągu roku ich liczba zwiększyła się o 0,7% i stanowiła 65,0% ogółu. Największy spadek liczby biernych zawodowo wystąpił wśród osób w wieku 35-44 lata – o 8,3%. Najbardziej wzrosła natomiast liczba osób biernych zawodowo w wieku 25-34 lata – o 17,9%.

Zdecydowana większość biernych zawodowo (37,4%) to osoby mające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe lub bez wykształcenia. Ich liczba na przestrzeni roku zmniejszyła się o 4,5%. Najwięcej ubyło biernych zawodowo wśród posiadających wykształcenie wyższe – o 14,8%. Wzrosła natomiast liczba osób biernych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 7,0%), policealnym i średnim zawodowym (o 5,6%) oraz zasadniczym zawodowym (o 1,0%).

Najważniejszym powodem braku aktywności zawodowej było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co wskazywało 51,6% biernych zawodowo. W następnej kolejności wskazywano: naukę i uzupełnianie kwalifikacji (15,8%) oraz chorobę i niepełnosprawność (12,0%). Jedynie 2,8% respondentów wymieniło jako przyczynę bierności zawodowej zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy.

Wykres 4. Bierni zawodowo według BAEL
 Chart 4. *Economically inactive persons by LFS*

Pracujący

Employed persons

Liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim (według faktycznego miejsca pracy, łącznie z wyszacowaną liczbą osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, z wyłączeniem jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) według stanu na 31 XII 2017 r. wyniosła 481247 osób i wzrosła w relacji do 2016 r. o 1,6%. Pod względem liczby pracujących województwo świętokrzyskie w 2017 r. zajmowało, podobnie jak przed rokiem, 12 lokatę w kraju, skupiając 3,1% ogółu pracujących. Mniejsze odsetki grupowały województwa: warmińsko-mazurskie (2,9%), podlaskie (2,8%), lubuskie (2,3%) i opolskie (2,2%).

Tablica 2. Pracujący^{ab} w gospodarce narodowej
(Stan w dniu 31 XII)

Table 2. Employed persons^{ab} in the national economy
(As of 31 XII)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	2016 = 100
Ogółem <i>Total</i>	473772	481247	101,6
Sektor publiczny <i>Public sector</i>	90723	90771	100,1
Sektor prywatny <i>Private sector</i>	383049	390476	101,9
Mężczyźni <i>Men</i>	244610	250421	102,4
Kobiety <i>Women</i>	229162	230826	100,7
w odsetkach <i>in percent</i>			
Ogółem <i>Total</i>	100,0	100,0	X
Sektor publiczny <i>Public sector</i>	19,1	18,9	X
Sektor prywatny <i>Private sector</i>	80,9	81,1	X
Mężczyźni <i>Men</i>	51,6	52,0	X
Kobiety <i>Women</i>	48,4	48,0	X

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. b Dla gospodarstw indywidualnych dane szacunkowe.

a According to the actual workplace and type of activity, the data do not include budgetary units conducting activity in the field of national defense and public security. b Estimated data for individual farms in agriculture.

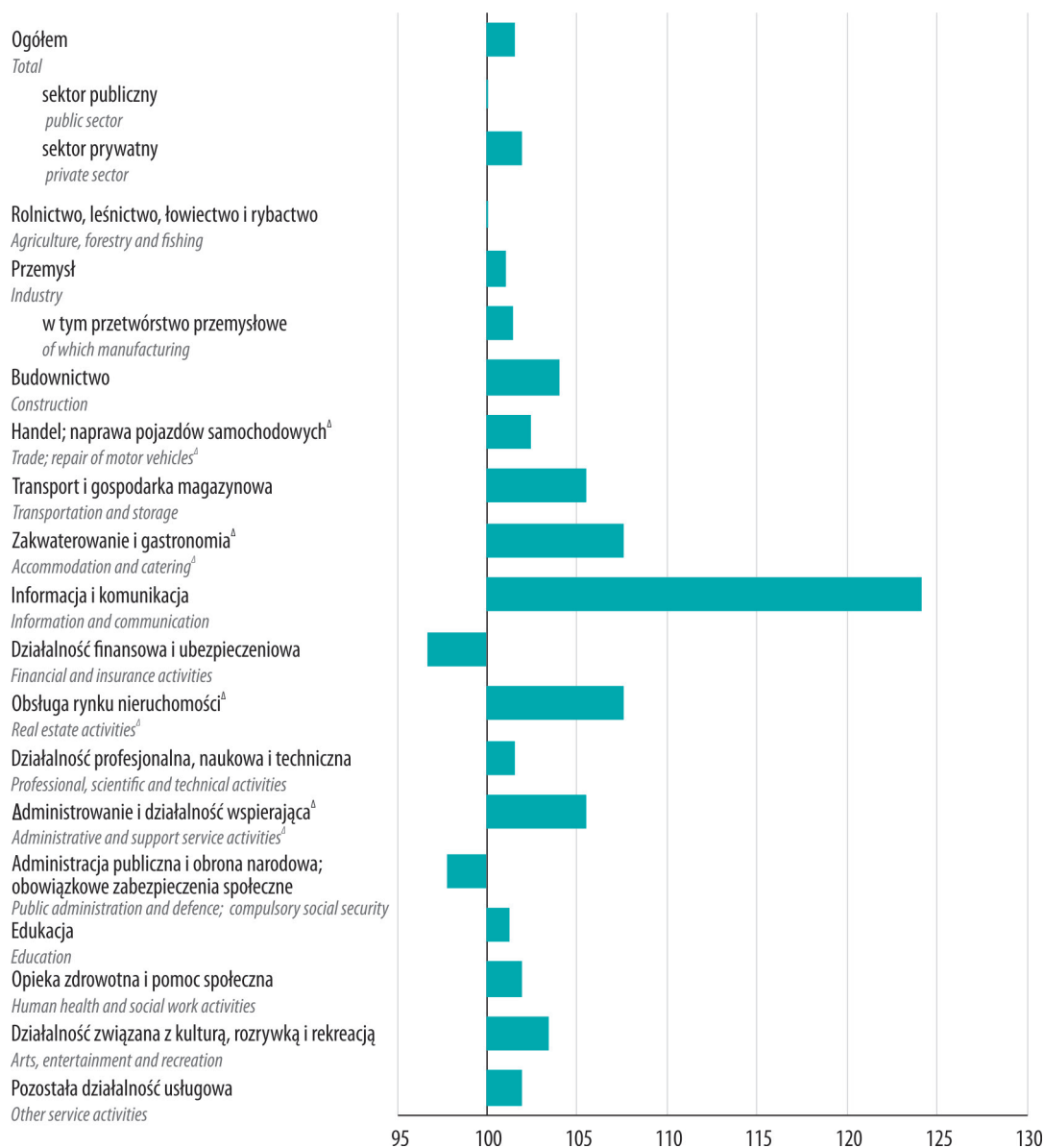
Sektor prywatny skupiał 81,1% ogółu pracujących, a jego udział w ciągu roku zwiększył się o 0,2 p.proc. W relacji do 2016 r. liczba pracujących, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym zwiększyła się odpowiednio o 1,9% i o 0,1%. Większość pracujących nadal stanowili mężczyźni (52,0%), a ich udział w ciągu roku zmniejszył się o 0,4 p.proc. W stosunku do roku poprzedniego zwiększeniu uległa również populacja pracujących pań (o 0,7%).

Największy odsetek pracujących skupiało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, które w 2017 r. stanowiło 31,1% badanej populacji wobec 31,6% przed rokiem. Odsetek ten uwzględnia szacunkowe dane dotyczące liczebności osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych. Na drugiej lokacie uplasował się przemysł, w którym pracowało w omawianym roku 17,3% analizowanej grupy (w 2016 r. – 17,4%). Spośród sekcji przemysłowych nadal dominowało przetwórstwo przemysłowe z odsetkiem 15,0% pracujących w województwie. Z kolei trzecią lokatę zajęła sekcja handel; naprawa pojazdów

samochodowych z udziałem 12,9% wobec 12,8% w 2016 r. Czwarte i piąte miejsce zajęły sekcje: edukacja z odsetkiem 6,8% (tyle samo co przed rokiem) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna z udziałem 6,5% (tyle samo co przed rokiem). W wymienionych sekcjach znalazło pracę 72,3% populacji objętej badaniem.

Na przestrzeni roku największy wzrost liczebności osób pracujących odnotowano w sekcji informacja i komunikacja (o 24,1%). Spadek liczby pracujących wystąpił jedynie w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 3,3%) i administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (o 2,2%).

Wykres 5. Dynamika pracujących^{ab} w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2017 r.
Chart 5. Dynamics of number of employed persons^{ab} in national economy by NACE sections in 2017
 (31 XII 2016 = 100)

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. b Dla gospodarstw indywidualnych dane szacunkowe.

a According to the actual workplace and type of activity, the data do not include budgetary units conducting activity in the field of national defense and public security.

b Estimated data for individual farms in agriculture.

Pracujący według sekcji i powiatów

Employed persons by sections and powiats

Analizie poddano informacje o pracujących według faktycznego miejsca pracy, w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób, łącznie z osobami pracującymi w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, natomiast z wyłączeniem pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane o pracujących obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów oraz członków spółdzielni produkcji rolniczej.

Według stanu na 31 XII 2017 r. odnotowano 389275 pracujących, tj. o 3509 osób (o 0,9%) więcej niż przed rokiem. Na 1000 mieszkańców województwa świętokrzyskiego przypadało średnio 312,0 osób pracujących (w 2016 r. 307,9 osób). Najwięcej pracujących koncentrowało się w sektorze rolniczym obejmującym rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (38,3%, o 0,3 p.proc. mniej niż w 2016 r.), następnie w pozostałych usługach, grupujących sekcje: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, administrowanie i działalność wspierająca, administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz pozostała działalność usługowa (25,2%, o 0,1 p.proc. mniej niż w 2016 r.) oraz w przemyśle i budownictwie (21,4%, 0,1 p.proc. mniej niż w 2016 r.). W ciągu roku zwiększył się (o 0,4 p.proc. do 13,4%) łączny udział czterech sekcji usługowych, tj.: handlu; naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji. Najmniejszy odsetek przypadał na działalność finansową i ubezpieczeniową oraz obsługę rynku nieruchomości (1,7%, tj. tyle samo co w 2016 r.).

W strukturze pracujących w województwie świętokrzyskim zdecydowanie przeważa sektor rolniczy. W 2017 r. w siedmiu powiatach skupiał ponad połowę pracujących, przy czym dominującą rolę odgrywał w powiatach: kazimierskim, gdzie dawał zatrudnienie 78,4% mieszkańców powiatu, a także w opatowskim (63,9%), buskim (62,5%) i pińczowskim (60,3%). Sektor obejmujący tzw. pozostałe usługi zajmował drugą lokatę, przy czym w ośmiu powiatach zatrudniał ponad 1/5 pracujących. Wyraźnie usługowy charakter miały powiaty: m. Kielce (44,0% pracujących w powiecie), skarżyski (28,7%), ostrowiecki (26,2%) i konecki (25,9%). Sektor przemysłowo-budowlany zajął trzecią lokatę. Najbardziej produkcyjny charakter w województwie miały powiaty: starachowicki (40,5% pracujących w przemyśle i budownictwie), skarżyski (31,4%), ostrowiecki (30,6%) i konecki (29,2%). Należy podkreślić, że w sektorze produkcyjnym jako pracodawcy dominują firmy przemysłowe. Sektor obejmujący: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię oraz informację i komunikację był znaczącym pracodawcą w 3 powiatach, tj. w: m. Kielce dla 24,8% pracujących, skarżyskim - dla 24,1% oraz w ostrowieckim - dla 14,7%. Sekcje: działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości największy udział w rynku pracy miały w m. Kielce (3,6%) oraz powiatach: ostrowieckim (3,1%) i skarżyskim (1,9%).

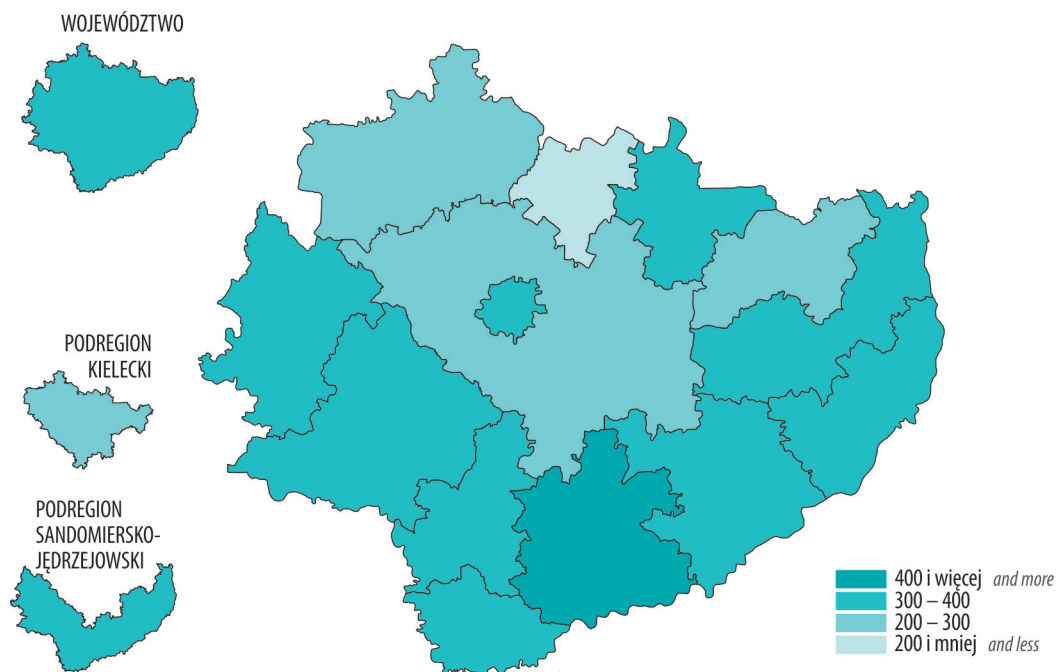
Analiza rozmieszczenia terytorialnego pracujących wskazuje, że w 2017 r. większość grupował podregion kielecki (56,1% wobec 55,7% w 2016 r.).

Największy odsetek pracujących skupiały powiaty: m. Kielce (20,1% ogółu pracujących w województwie wobec 19,9% w 2016 r.), kielecki (12,7% wobec 12,6%), buski (7,6%; 7,7%), sandomierski (7,5%; 7,6%), starachowicki (7,5%; 7,4%), jędrzejowski (6,9%; 6,9%) oraz ostrowiecki (6,8%; 6,6%).

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności, zdecydowanie przodowały powiaty: buski (408,6 osób wobec 407,0 w 2016 r.), m. Kielce (398,4; 389,1), kazimierski (391,4; 390,5) oraz sandomierski (373,7; 371,0). Najniższe wartości wskaźnik ten osiągnął w powiatach: skarżyskim (195,4 wobec 192,5 przed rokiem), kieleckim (234,6; 233,2), ostrowieckim (238,0; 226,9 i koneckim (246,1; 246,7).

W porównaniu z 2016 r. populacja osób pracujących zwiększyła się w dziewięciu powiatach, przy czym największy wzrost odnotowano w powiecie ostrowieckim (o 4,1%). Z kolei spadek liczby pracujących wystąpił w pięciu powiatach, a największy zaobserwowano w powiecie pińczowskim (o 3,1%).

Mapa 1. Pracujący^a w gospodarce narodowej według powiatów w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017r.
Map 1. Employed persons^a in national economy by powiats per 1000 persons in 2017

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z osobami pracującymi w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

a According to the actual workplace and type of activity; data do not include budgetary units conducting activity in the field of national defense and public safety, excluding economic entities employing up to 9 persons; including people working in foundations, associations, political parties, social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government as well as on individual farms in agriculture (estimates data).

Pracujący w głównym miejscu pracy według siedziby zarządu

Employed persons in the main workplace according to the head office

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, w głównym miejscu pracy według siedziby zarządu jednostki (z wyłączeniem fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych, rolników indywidualnych oraz jednostek budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) objętych pełną roczną sprawozdawczością, w końcu 2017 r. pracowało 211505 osób, z tego najliczniejsza grupa - 209272 osoby – zatrudnione były na podstawie stosunku pracy (98,9%), 1947 osób stanowili właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin (0,9%), ponadto odnotowano 107 członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nieznaczną większość zatrudnionych stanowiły kobiety (50,2%). Największa przewaga mężczyzn nad kobietami wystąpiła w przypadku członków spółdzielni produkcji rolniczej. W tej grupie mężczyźni stanowili 77,6%, oni również częściej niż kobiety pracowali na własny rachunek – 70,1%. Z kolei kobiety częściej niż mężczyźni pracowały na podstawie stosunku pracy (50,3%).

Tablica 3. Pracujący według statusu zatrudnienia
(stan w dniu 31 XII)

Table 3. Employed persons by employment status
(As of 31 XII)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>		Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>		
			zatrudnieni na podstawie stosunku pracy <i>paid employees hired on the basis of employment contracts</i>	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członowie rodzin <i>owners, coowners and helping family members free of charge</i>	członkowie spółdzielni produkcji rolniczej <i>members of agricultural production cooperatives</i>
Ogółem <i>Total</i>	2016	205453	203077	2038	110
w tym kobiety <i>of which women</i>		104958	104116	650	24
Ogółem <i>Total</i>	2017	211505	209272	1947	107
w tym kobiety <i>of which women</i>		106081	105349	582	24
2016 = 100					
Ogółem <i>Total</i>	2017	102,9	103,1	95,5	97,3
w tym kobiety <i>of which women</i>		101,1	101,2	89,5	100,0
w odsetkach					
Ogółem <i>Total</i>	2016	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym kobiety <i>of which women</i>		51,1	50,9	31,3	25,2
Ogółem <i>Total</i>	2017	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym kobiety <i>of which women</i>		50,2	50,3	29,9	22,4

Spośród zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, 196326 osób (93,8%) pracowało w pełnym wymiarze czasu pracy, natomiast 12946 (6,2%) było niepełnozatrudnionych. Liczebność omawianej populacji ogółem zmniejszyła się o 3,1%. Liczba osób zatrudnionych w pełnym wymiarze zwiększyła się na przestrzeni lat 2016-2017 o 3,4%, natomiast liczebność niepełnozatrudnionych spadła o 2,4%.

Z ogólnej liczby pracujących w 2017 r. najliczniejszą grupę pod względem formy organizacyjno-prawnej podmiotów stanowili pracujący w spółkach kapitałowych – 36,9 %, z czego 25,4% przypadało na spółki z o.o. i 11,5% na spółki akcyjne.

W ciągu roku liczba pracujących w porze nocnej zmniejszyła się o 7,4% do 22662 osób, z czego 45,4% pracowało w przemyśle, a 27,1% w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej. Populacja pracujących osób niepełnosprawnych wzrosła o 11,6% do 10667 osób, przy czym najwięcej z badanej grupy znalazło miejsce pracy w: przemyśle (26,4%), administrowaniu i działalności wspierającej (24,8%), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (18,5%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (8,0%). Liczebność pracujących emerytów i rencistów zwiększyła się o 8,7% do 4338 osób. Podobnie jak w przypadku osób niepełnosprawnych, emeryci i renciści najczęściej pracowali w: przemyśle (23,5%) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (18,9%), a następnie w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (13,6%) oraz w edukacji (12,7%). Populacja pracujących cudzoziemców zwiększyła się o 55,7% do 718 osób, z czego 40,3% pracowało w sekcji transport i gospodarka magazynowa.

Liczba osób przyjętych do pracy w 2017 r. wyniosła 43419 osób i na przestrzeni roku zwiększyła się o 15,5%. Panie stanowiły 42,0% przyjętych do pracy (18220 osób). Z ogólnej liczby przyjętych osób – 32696 (tj. 75,3%) dotyczyło sektora prywatnego.

Najwięcej osób przyjęto do pracy w zakładach przemysłowych – 15547, w tym w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 14551, a także stosunkowo dużo w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 6397 i edukacja – 4469. Większość osób przyjętych do pracy w 2017 r. (26852 osoby, tj. 61,8%) stanowiły osoby, które wcześniej pracowały zawodowo. Osób podejmujących pracę po raz pierwszy było 5890, z czego 69,6% stanowili absolwenci (4100 osób). Udział absolwentów w liczbie przyjętych do pracy ogółem w województwie w 2017 r. wyniósł 9,4%. Spośród absolwentów podejmujących pracę po raz pierwszy najwięcej osób ukończyło szkołę wyższą – 40,9% oraz policealną i średnią zawodową – 25,7%.

Najwyższy odsetek absolwentów z wykształceniem wyższym przyjęto do pracy w: przemyśle (39,6%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (16,1%). Z kolei absolwenci z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym najczęściej byli przyjmowani do pracy w przemyśle (55,8%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (19,5%).

Liczba zwolnień z pracy w 2017 r. wyniosła 36460 i w skali roku zwiększyła się o 11,2%. Z ogólnej liczby zwolnień 14099 dotyczyło kobiet. Więcej zwolnień przypadało na sektor prywatny niż publiczny (27366 wobec 9094). Najwięcej zwolnień z pracy dokonano w zakładach przemysłowych (12815), a zwłaszcza w należących do sekcji przetwórstwo przemysłowe (11827, tj. 32,4% ogółu), a także w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (5182, tj. 14,2%) oraz budownictwo (3571, tj. 9,8%). Zwolnienia w drodze wypowiedzenia umowy o pracę przez pracownika stanowiły 10,6% ogółu wobec 7,8% dotyczących rozwiązania umowy o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę. W województwie świętokrzyskim w 2017 r. 3169 osób (8,7% ogółu zwolnionych) przeszło na emeryturę (przed rokiem – 6,3%).

Współczynnik przyjęć w 2017 r. wyniósł 22,9%, w tym kobiet – 19,6%. Wyższy współczynnik odnotowano w sektorze prywatnym niż publicznym (28,8% wobec 14,1%). Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności najwyższy współczynnik przyjęć do pracy zanotowano w sekcji administrowanie i działalność wspierająca – 53,7%.

Współczynnik zwolnień wyniósł 19,2%, w tym kobiet – 15,0%. Wyższy współczynnik zwolnień wystąpił w sektorze prywatnym niż w publicznym (24,0% wobec 11,9%). W 2017 r. najwyższy współczynnik zwolnień odnotowano w sekcji administrowanie i działalność wspierająca – 42,6%.

Popyt na pracę

Demand for labour

Rynek pracy kształtują dwa podstawowe elementy – podaż siły roboczej oraz popyt na pracę. Podaż pracy określa zasób siły roboczej czyli liczbę osób, które pracują bądź chcą pracować w danym okresie za określoną stawkę. Popyt na pracę tworzą zagospodarowane miejsca pracy równe liczbie pracujących oraz miejsca jeszcze nieobsadzone.

W województwie świętokrzyskim w IV kwartale 2017 r. badaniem popytu na pracę objętych zostało 19,9 tys. podmiotów, z czego 87,7% to jednostki sektora prywatnego, a 12,3% sektora publicznego. W badanej zbiorowości przeważały jednostki małe, tj. o liczbie pracujących 9 osób i mniej, które stanowiły 68,2%. Podmioty średnie (o liczbie pracujących w przedziale 10 – 49 osób) stanowiły 25,0% ogółu, natomiast duże (powyżej 49 osób) – 6,8%.

Pracujący

Employed persons

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. liczba pracujących w jednostkach objętych badaniem popytu na pracę wyniosła 290,9 tys. osób (rok wcześniej 285,1 tys. osób). W sektorze prywatnym zatrudnionych było 199,7 tys. osób, tj. 68,6% ogółu pracujących, natomiast w sektorze publicznym 91,2 tys. – 31,4%. Biorąc pod uwagę wielkość podmiotów, prawie połowę wszystkich pracujących skupiały jednostki duże – 46,3%, 30,9% – jednostki średnie, a 22,8% – jednostki małe.

Najwięcej osób pracowało w podmiotach prowadzących działalność z zakresu przetwórstwa przemysłowego (23,8% wszystkich pracujących; 34,3% w jednostkach dużych), z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (18,7%; 35,2% w jednostkach małych) oraz edukacji (12,7%; 23,2% w jednostkach średnich).

W sektorze prywatnym najwyższy odsetek osób pracujących skupiały jednostki działające w zakresie: przetwórstwa przemysłowego – 33,4%, handlu; naprawy pojazdów samochodowych – 27,2% oraz budownictwa 10,6%. Z kolei w przedsiębiorstwach sektora publicznego przeważali pracujący z sekcji: edukacja – 34,8%, opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 26,2%, oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 18,2%.

Pod względem struktury zawodowej najliczniejszą grupę stanowili specjaliści – 63,3 tys. osób (21,8%), którzy najczęściej pracowali w sektorze publicznym (65,6%) oraz w jednostkach zatrudniających powyżej 49 osób (49,4%). Specjalistów najczęściej zatrudniano w edukacji (41,5%), a także w podmiotach ochrony zdrowia i pomocy społecznej (20,9%). Liczną grupę wśród pracujących tworzyli również robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 52,0 tys. osób (17,9% ogółu), spośród których najwięcej (54,4%) pracowało w zakładach przetwórstwa przemysłowego. Najmniej pracujących obejmowała grupa zawodowa rolników, ogrodników, leśników i rybaków – zaledwie 0,2% ogółu.

W końcu 2017 r. w jednostkach objętych badaniem popytu na pracę w województwie świętokrzyskim kobiety (w liczbie 140,6 tys. osób) stanowiły 48,3% wszystkich pracujących. Najwięcej pań znalazło zatrudnienie w jednostkach dużych (46,3%), z przewagą w sektorze prywatnym (68,6%). Miejsce pracy kobiet najczęściej stanowiły podmioty należące do sekcji: edukacja (21,3%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (21,1%), oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (16,4%).

Najwięcej, bo 33,5% pań uczestniczących w badaniu wykonywało zawody zaliczane do grupy specjalistów, 16,3% było pracownikami biurowymi, a 15,2% – pracownikami usług i sprzedawcami.

Tablica 4. Pracujący według zawodów na koniec IV kwartału 2017 r.
Table 4. Employed persons by occupations at the end of the fourth quarter of 2017

Wyszczególnienie Specifications	Ogółem Total	Sektor Sector		Jednostki według wielkości Units by size			
		publiczny public	prywatny private	duże large	średnie medium	małe small	
		w tys. in thous.					
Ogółem Total	290,9	91,2	199,7	134,7	89,8	66,4	
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	20,3	5,4	14,9	8,5	5,7	6,2	
Specjaliści Professionals	63,3	41,6	21,7	31,3	23,7	8,3	
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	25,0	12,5	12,5	14,9	5,2	4,8	
Pracownicy biurowi Clerical support workers	35,6	9,6	25,9	14,3	9,2	12,1	
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	30,4	3,8	26,7	10,2	9,5	10,7	
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	0,7	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	52,0	3,7	48,2	25,8	16,8	9,4	
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	38,5	4,5	34,1	18,2	11,6	8,7	
Pracownicy wykonujący prace proste Elementary occupations	25,2	9,9	15,3	11,5	7,9	5,8	

W podmiotach gospodarczych biorących udział w badaniu w końcu grudnia 2017 r. zatrudnionych było 15,7 tys. osób niepełnosprawnych (5,4% ogółu pracujących wobec 4,9% w roku ubiegłym), z czego 9,4% pracowało na stanowiskach specjalnie dostosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności. Większość osób niepełnosprawnych (69,6%) zatrudniały jednostki sektora prywatnego oraz jednostki o liczbie pracujących powyżej 49 osób (59,3%). W przekroju sekcji najwięcej niepełnosprawnych znalazło pracę w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (18,4%) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (18,2%).

Wolne miejsca pracy Vacancies

W województwie świętokrzyskim pod koniec IV kwartału 2017 r. 1,2 tys. zakładów, tj. 5,8% spośród ogółu badanych podmiotów, zadeklarowało wolne miejsca pracy, z czego 88,2% to jednostki sektora prywatnego. Pod względem wielkości podmiotów najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o liczbie pracujących do 9 osób – 46,1% ogółu, w tym szczególnie działające w obszarze budownictwa – 59,3% ogółu podmiotów małych. Zgłoszenia z jednostek średnich wyniosły 42,2% ogółu podmiotów dysponujących wolnymi miejscami pracy, a z dużych – 11,8%.

Podmioty gospodarcze biorące udział w badaniu zadeklarowały 3,0 tys. wolnych miejsc pracy, tj. o 110,4% więcej niż przed rokiem. Przeważająca liczba wakatów, bo 91,1% należała do sektora prywatnego. Jednostki średnie miały do dyspozycji 43,7% wszystkich wolnych miejsc, małe – 33,9%, a duże – 22,4%. Największą liczbą nieobsadzonych stanowisk pracy dysponowały jednostki realizujące działalność w zakresie: budownictwa – 1,3 tys. (44,8% ogółu) oraz przetwórstwa przemysłowego – 0,6 tys. (20,9%).

Wykres 6. Wolne miejsca pracy według sekcji PKD w IV kwartale 2017 r.

Stan w końcu okresu

Chart 6. Vacancies by NACE sections in the IVth quarter 2017
As of the end of the period

Z punktu widzenia kwalifikacji zawodowych, w końcu grudnia 2017 r. najczęściej ofert kierowanych było do robotników przemysłowych i rzemieślników – 1,6 tys., tj. 54,7% ogółu. Zapotrzebowanie na pracowników tej grupy zawodowej zgłaszały przede wszystkim jednostki działające w sekcji budownictwo (79,3%). Znaczna liczba ofert skierowana była również do operatorów i monterów maszyn i urządzeń – 0,5 tys., tj. 18,4% ogółu wolnych miejsc pracy.

Nowo utworzone miejsca pracy

Newly created jobs

W roku 2017 w województwie świętokrzyskim zostało utworzonych 15,2 tys. miejsc pracy (o 17,0% więcej niż w 2016 r.), z tego zdecydowana większość, bo 85,4% w sektorze prywatnym. Najwięcej nowych miejsc pracy wykreowały jednostki małe – 8,6 tys., tj. 56,6%. Znaczny był również udział podmiotów średnich – 29,6%, z kolei niewielki dużych – 13,8%. Większość nowo powstałych miejsc pracy utworzono w trzech sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 3,8 tys. (24,7% ogółu), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 3,7 tys. (24,5%) i edukacja – 1,6 tys. (10,7%).

W ogólnej liczbie nowo utworzonych miejsc pracy część była niezagospodarowana. Według stanu w dniu 31 grudnia 2017 r. do obsadzenia pozostało jeszcze 0,2 tys., tj. 1,0% wszystkich nowo utworzonych stanowisk pracy (w końcu 2016 r. nieobsadzonych było 0,1 tys. miejsc stanowiące 0,7% wszystkich nowo powstałych w 2016 r.). Większość niezagospodarowanych miejsc pracy (40,4%) koncentrowała się w przetwórstwie przemysłowym oraz w budownictwie (30,8%). Nowe, nieobsadzone stanowiska przeznaczone były przede wszystkim dla robotników przemysłowych i rzemieślników (42,3%), ale w znaczącej części również dla specjalistów (17,9%), pracowników wykonujących prace proste (16,0%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (12,2%).

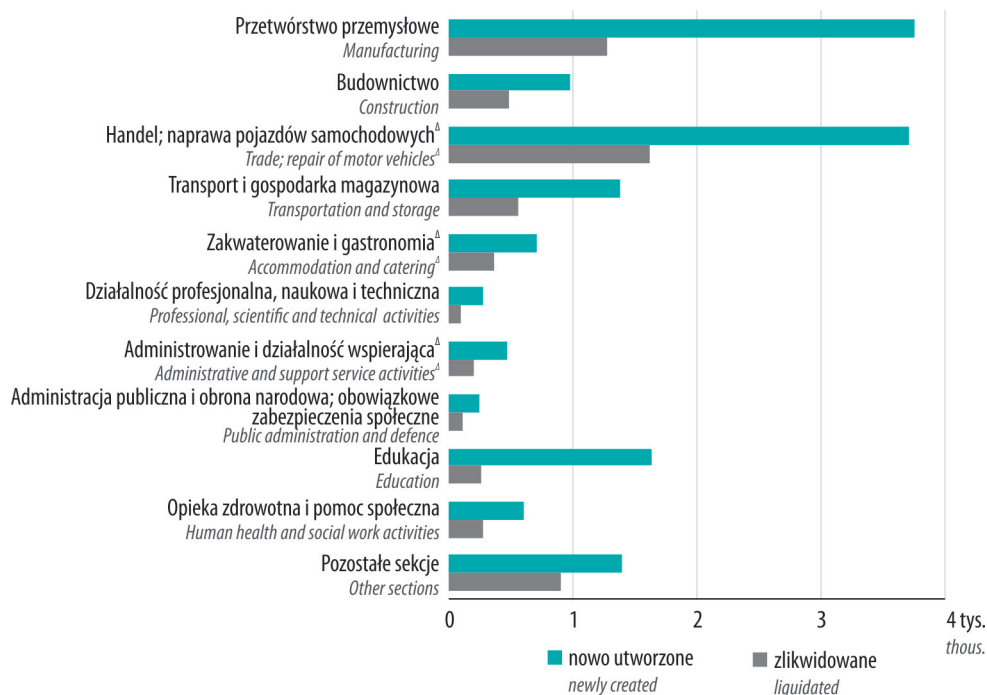
Zlikwidowane miejsca pracy

Liquidated jobs

W roku 2017 w województwie świętokrzyskim zostało zlikwidowanych 6,2 tys. miejsc pracy, o 5,5% mniej niż w roku poprzednim. Redukcji dokonano przede wszystkim w sektorze prywatnym – 88,3%. Najwięcej stanowisk ubyło w przedsiębiorstwach prowadzących działalność z zakresu: handlu; naprawy pojazdów samochodowych – 1,6 tys. (26,1%) i przetwórstwa przemysłowego – 1,3 tys. (20,7%).

Wykres 7. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy

Chart 7. Newly created and liquidated jobs

Bilans miejsc pracy w województwie świętokrzyskim w 2017 r. kształtował się pozytywnie. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy przewyższała liczbę zlikwidowanych o 9,0 tys. etatów (w 2016 r. o 6,4 tys.). Korzystny bilans zaobserwowano w prawie wszystkich sekcjach, z wyjątkiem informacji i komunikacji.

Przeciętne zatrudnienie

Average paid employment

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (bez jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). Informacje dotyczą pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

W województwie świętokrzyskim przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w 2017 r. zwiększyło się w relacji do poprzedniego roku o 3,3% do 239812 osób.

Udział województwa świętokrzyskiego w przeciętnym zatrudnieniu w kraju pozostał na poziomie ubiegłorocznym, tj. 2,3%. Niższe odsetki odnotowano jedynie w trzech województwach, tj. w: lubuskim (2,2%), podlaskim (2,1%) oraz opolskim (1,9%).

W ciągu roku największy spadek przeciętnego zatrudnienia odnotowano w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 6,8%). Przeciętne zatrudnienie spadło także w budownictwie (o 3,2%) oraz w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (o 0,6%). Z kolei największy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 12,4%). Przeciętne zatrudnienie wzrosło także w przemyśle i było większe o 8,1%, przy czym w przetwórstwie przemysłowym wzrost wyniósł 9,3%.

Analiza danych dotyczących podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą, z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchownych, a także z wyłączeniem jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pozwala na dokonanie omówienia terytorialnego zróżnicowania przeciętnego zatrudnienia w województwie.

Tablica 5. Przeciętne zatrudnienie^a w gospodarce narodowej

Table 5. Average paid employment^a in national economy

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	2016 = 100
Ogółem <i>Total</i>	192044	198429	103,3
Sektor publiczny <i>Public sector</i>	79833	80728	101,1
Sektor prywatny <i>Private sector</i>	112211	117701	104,9
Podregiony: <i>Subregions:</i>			
kielecki	131520	136136	103,5
sandomiersko-jędrzejowski	60523	62293	102,9

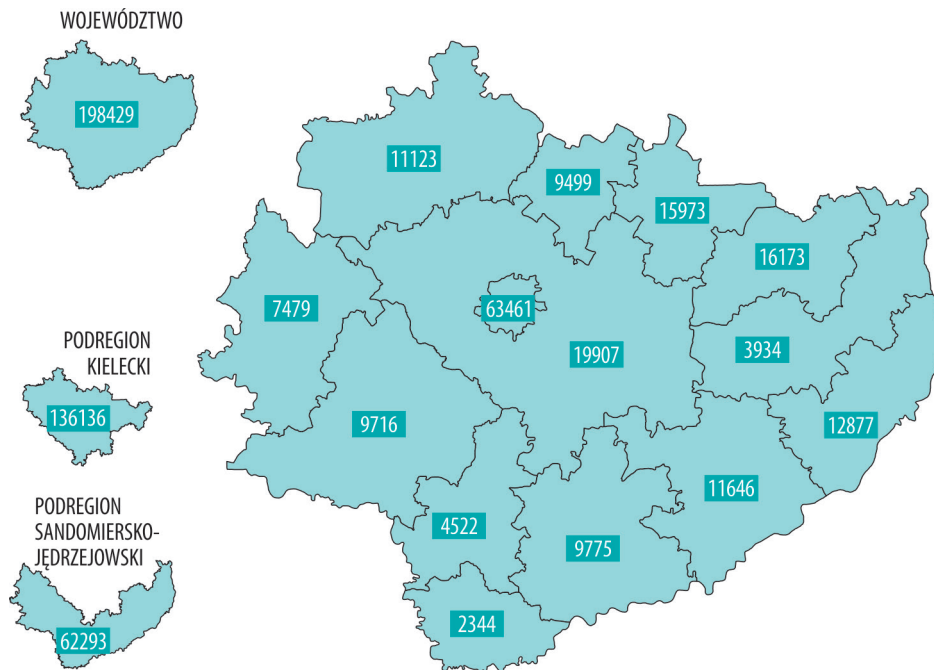
^a Dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób, przy dalszych założeniach jak na wstępie.
a Data refer to entities employing more than 9 persons, with further assumptions as at the beginning.

Przeciętne zatrudnienie w podmiotach gospodarczych spełniających wyżej wskazane warunki ukształtowało się w 2017 r. na poziomie 198429 osób i było o 3,3% większe niż przed rokiem. W większym stopniu przeciętne zatrudnienie zwiększyły podmioty z sektora prywatnego (o 4,9%), natomiast w sektorze publicznym odnotowano wzrost o 1,1%.

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne można zauważyć, że jako pracodawcy nadal dominują podmioty gospodar-

cze zlokalizowane w podregionie kieleckim, których udział w przeciętnym zatrudnieniu w województwie w 2017 r. wyniósł 68,6% (o 0,3% więcej niż przed rokiem). Cztery powiaty z podregionu kieleckiego grupowały 58,2% zatrudnionych w województwie, przy czym m. Kielce (32,0%) było w tej kwestii liderem, a dalsze lokaty zajęły powiaty: kielecki (10,0%), ostrowiecki (8,2%) oraz starachowicki (8,0%). Na przestrzeni ostatniego roku udziały poszczególnych powiatów w przeciętnym zatrudnieniu nie podlegały większym zmianom.

Mapa 2. Przeciętne zatrudnienie^a według powiatów w 2017 r.
Map 2. Average paid employment^a by powiats in 2017

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą. Dane nie obejmują: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchownych.

a Data refer to business entities in which the number of employees exceeds 9 persons and budgetary sphere entities irrespective of the number of employees; without employment abroad. Data do not include: individual farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government as well as clergy.

W relacji do 2017 r. przeciętne zatrudnienie zwiększyło się w dwunastu powiatach; w największym stopniu w powiecie włoszczowskim (o 7,7%). W pozostałych powiatach skala wzrostu wahała się pomiędzy 0,5% w powiecie m. Kielce, a 5,1% w powiecie ostrowieckim. Z kolei spadek przeciętnego zatrudnienia odnotowano jedynie w powiatach: pińczowskim o 2,6% i koneckim o 1,4%.

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

Jednym z podstawowych elementów opisujących sytuację na rynku pracy jest bezrobocie rejestrowane. Oznacza ono stan nierównowagi pomiędzy popytem na pracę a podażą pracy.

W 2017 r. odnotowano utrwalenie pozytywnych tendencji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim. Wskaźniki charakteryzujące zmiany bezrobocia w skali roku, kształtowały się korzystnie – spadła stopa bezrobocia i liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

W urzędach pracy województwa świętokrzyskiego na koniec 2017 r. było zarejestrowanych 46570 osób bezrobotnych, co stanowiło 4,3% ogółu bezrobotnych w kraju. Według stanu na 31 XII 2017 r. liczebność osób bezrobotnych zmniejszyła się o 18,5% w porównaniu do stanu na 31 XII 2016 r. Stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 8,8%, tj. o 2,0 p.proc. niższym niż przed rokiem, natomiast w kraju zmniejszyła się o 1,6 p.proc i wyniosła 6,6%.

Tablica 6. Bezrobotni zarejestrowani
(stan w końcu okresu)

Table 6. Unemployed person registered
As of the end of the period

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	2016=100
Ogółem <i>Total</i>	57126	46570	81,5
mężczyźni <i>men</i>	28187	22345	79,3
kobiety <i>women</i>	28939	24225	83,7
z liczby bezrobotnych ogółem <i>of total number</i>			
poprzednio pracujący <i>previously employed</i>	47140	38970	82,7
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy <i>terminated for company reason</i>	2755	2121	77,0
nieposiadający prawa do zasiłku <i>not entitled to benefit</i>	48674	39073	80,3

W końcu grudnia 2017 r., podobnie jak przed rokiem, większość zarejestrowanych bezrobotnych skupiona była w podregionie kieleckim (64,6%) i ich liczba wyniosła 30107 osób (w 2016 r. – 37062), natomiast w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim – 16463 osoby (przed rokiem – 20064). Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych na 31 XII 2017 r. było w powiecie kieleckim (8208), mieście na prawach powiatu Kielce (6349), powiecie ostrowieckim (4708) oraz powiecie skarżyskim (3811). Powiaty te skupiały prawie połowę (49,6%) zarejestrowanych bezrobotnych w województwie świętokrzyskim. W porównaniu z 2016 r. spadek liczby bezrobotnych odnotowano we wszystkich powiatach województwa, przy czym największy ubytek wystąpił w powiatach: jędrzejowskim (o 24,5%), m. Kielce (o 23,7%), skarżyskim (o 23,2%), staszowskim (o 19,1%) oraz buskim (o 18,6%).

Sytuację na rynku pracy charakteryzuje nie tylko poziom bezrobocia, ale również jego struktura, która jest silnie zróżnicowana pod względem cech demograficznych i społecznych. Zagrożenie bezrobociem i szanse na podjęcie zatrudnienia nie są jednakowe dla wszystkich. Zależy to m.in. od płci, wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy, czasu pozostawiania bez pracy czy miejsca zamieszkania.

W analizowanym okresie, tj. w latach 2016-2017, spadek liczby osób bezrobotnych dotyczył zarówno populacji kobiet (o 16,3% do 24225 osób), jak i mężczyzn (o 20,7% do 22345 osób). Na przestrzeni roku, zwiększył się udział kobiet w popu-

lacji bezrobotnych, o 1,3 p.proc. do 52,0%.

Zmniejszenie liczebności bezrobotnych kobiet odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym szczególnie w powiatach: m. Kielce (o 24,3%), jędrzejowskim (o 21,9%) i skarżyskim (o 19,0%). Najwyższe udziały kobiet w populacji osób bezrobotnych odnotowano natomiast w powiatach: jędrzejowskim (stanowiły tam 61,7% osób bez pracy), włoszczowskim (58,7%) oraz koneckim (57,2%). Z kolei największy procentowo spadek liczebności bezrobotnych mężczyzn nastąpił w powiatach: jędrzejowskim (o 28,3%), skarżyskim (o 27,3%) oraz buskim (o 23,4%). Mężczyźni stanowili szczególnie wysoki odsetek populacji bezrobotnych w powiatach: buskim (52,6%), m. Kielce (52,4%) i kazimierskim (52,2%).

Sytuację na lokalnym rynku pracy adekwatnie opisuje wskaźnik określający udział osób bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym. Biorąc pod uwagę powyższy wskaźnik można stwierdzić, że sytuacja w województwie świętokrzyskim poprawiła się. Na koniec 2017 r. odsetek ten osiągnął 6,1%, podczas gdy przed rokiem 7,4%. W podregionie kieleckim omawiany udział ukształtował się na poziomie 6,4% wobec 7,8% przed rokiem, podczas gdy w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim – 5,6% wobec 6,7%. Odsetek ten był szczególnie wysoki w powiatach: opatowskim (10,0%), skarżyskim (8,3%), koneckim (7,1%) oraz ostrowieckim (7,0%). Najniższe wartości osiągnął natomiast w powiatach: buskim (3,8%) i pińczowskim (4,8%).

O skali bezrobocia i tempie jego zmian świadczy stopa bezrobocia, mierzona udziałem liczby bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

Stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim na koniec 2017 r. osiągnęła poziom 8,8% wobec 10,8% przed rokiem (w kraju wskaźnik osiągnął 6,6%, 8,2% na koniec 2016 r.). Terytorialne zróżnicowanie poziomu bezrobocia od lat nie ulega większym zmianom. W gorszej sytuacji znajduje się podregion kielecki ze stopą bezrobocia na koniec 2017 r. – 9,7% (w 2016 r. – 11,8%), podczas gdy w sandomiersko-jędrzejowskim stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 7,6% wobec 9,2% w 2016 r. Podobnie, jak w roku poprzednim w dalszym ciągu w województwie świętokrzyskim utrzymywało się duże terytorialne zróżnicowanie wskaźnika. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: skarżyskim (15,5%) oraz opatowskim (14,1%), a najniższą - w buskim (4,6%) i m. Kielce (5,8%).

O płynności rynku pracy oraz poziomie bezrobocia decyduje m. in. rotacja bezrobotnych, czyli napływ i odpływ osób rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy. Napływ przedstawia liczbę osób, które w danym okresie sprawozdawczym zostały zarejestrowane jako bezrobotne. Natomiast odpływ oznacza liczbę osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy w danym czasie.

W 2017 r. odnotowano przewagę osób wyrejestrowujących się z ewidencji urzędów pracy w relacji do nowo zarejestrowanych.

W 2017 r. w urzędach pracy naszego województwa zarejestrowano 87225 bezrobotnych, co stanowiło o 7,6% osób mniej niż w 2016 r. Nadal większość nowo rejestrujących się stanowili mężczyźni, a ich udział w napływie ogółem na przestrzeni roku zmniejszył się i ukształtował się na poziomie 51,9%. W omawianym okresie zmniejszyła się zarówno liczebność rejestrujących się mężczyzn jak i kobiet – odpowiednio o 8,2% i o 6,9%. Wśród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych 74351 stanowiły osoby, które po raz kolejny znalazły się w ewidencji urzędów pracy, a ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych wyniósł 85,2%, natomiast 15914 bezrobotnych spośród zarejestrowanych w analizowanym okresie (18,2%) dotychczas nie pracowało.

Drugim czynnikiem obok napływu, powodującym zmiany w poziomie bezrobocia jest odpływ bezrobotnych z ewidencji powiatowych urzędów pracy. W 2017 r. z ewidencji wyrejestrowano 97781 osób, tj. o 5,4% mniej niż przed rokiem. Ponad połowę wyrejestrowanych stanowili mężczyźni (52,3%), a ich udział na przestrzeni roku spadł o 0,5 p.proc. Z kolei liczebność wyrejestrowujących się panów zmniejszyła się o 6,3%. W przypadku kobiet ich udział odpowiednio zwiększył się w „odpływie” z urzędów pracy do 47,7%, a dynamika osiągnęła 95,6.

Głównym powodem wykreślenia z ewidencji pozostaje podjęcie pracy, a odsetek osób wykreślonych z tego właśnie tytułu zmniejszył się w omawianym okresie z 48,8% do 47,1%, w tym z powodu podjęcia pracy niesubsydiowanej spadł z 37,5% do 34,7%. Spośród pozostałych osób wykreślonych z ewidencji 12,6% nie potwierdziło gotowości do pracy (14,5% rok wcześniej). W 2017 r. na szkolenia i staże skierowano 13,9% bezrobotnych wobec 13,3% rok wcześniej. Pozostałymi przyczynami odpływu z bezrobocia były m. in.:

- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – w 7,4% przypadków,
- odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy – 7,3%,
- nabycie praw emerytalnych lub rentowych – 1,4%,
- rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej – 1,0%,
- nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego – 0,8%.

Jednym z podstawowych elementów opisujących sytuację na rynku pracy jest bezrobocie rejestrowane. Oznacza ono stan nierównowagi pomiędzy popytem na pracę a podażą pracy.

W 2017 r. wskaźnik ten kształtował się na wyższym poziomie niż w 2016 r. i wyniósł 52,8%, czyli o 0,6 p.proc. mniej niż przed rokiem. Przyczynił się do tego znaczny wzrost liczby osób, które podjęły pracę (o 8,7%). Analizując omawiany wskaźnik można stwierdzić, że lepsze efekty odnotowano w podregionie kieleckim, w którym wskaźnik płynności rynku pracy wyniósł 53,6% (przed rokiem – 54,5%) wobec 51,3% w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (w 2016 r. 51,4%). Najwyższa wartość wskaźnika płynności ukształtowała się w powiatach: starachowickim (60,2%) oraz koneckim (56,5%). Natomiast najniższy poziom wskaźnika wystąpił w powiatach: opatowskim (46,8%) oraz kieleckim (47,0%). W porównaniu z 2016 r. w dziesięciu powiatach odnotowano spadek poziomu wskaźnika, przy czym największy – w powiatach: buskim (o 4,4 p.proc do 51,5%), starachowickim (o 2,4 p.proc do 60,2%) i staszowskim (o 1,6 p.proc do 55,6%).

Prawa do zasiłku nie posiadała większość bezrobotnych. Udział tych osób zmniejszył się z 85,2% w 2016 r. do 83,9% w 2017 r.

Pozostający w ewidencji urzędów pracy to głównie osoby, które wcześniej pracowały zawodowo. W 2017 roku udział tej grupy zwiększył się w populacji osób bezrobotnych zarejestrowanych. Na koniec 2017 r. stanowili oni 83,7% ogółu bezrobotnych, przy czym 4,6% to zwolnieni przez zakład pracy (rok wcześniej – 82,5% i 4,8%).

Wśród bezrobotnych dominowały osoby posiadające niski poziom wykształcenia. Najliczniejszą grupą byli bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (27,2%) oraz średnim zawodowym łącznie z policealnym (24,7%). Najmniej liczną zbiorowość bezrobotnych stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,7%) oraz wyższym (16,8%). Niemniej jednak osobom posiadającym dyplom wyższej uczelni było trudniej niż przed rokiem znaleźć miejsce zatrudnienia – świadczy o tym wzrost udziału tej zbiorowości (o 0,5 p.proc.) wśród ogółu bezrobotnych.

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

**Chart 8. Unemployed persons registered
As of 31 XII**

a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.
a Compartments have been closed right-side.

Analizując dane dotyczące osób bezrobotnych pod kątem ich doświadczenia zawodowego, można stwierdzić, że w najtrudniejszej sytuacji pozostają osoby z niewielkim dorobkiem zawodowym lub bez stażu pracy. Na koniec 2017 r. osoby ze stażem od 1 roku do 5 lat stanowiły 24,3% ogółu zarejestrowanych, ze stażem do 1 roku – 19,9%, oraz bez doświadczenia zawodowego – 16,3%.

Na koniec 2017 r. liczba osób pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy wyniosła 16539 i była niższa w porównaniu z danymi sprzed roku o 23,2%. Ich odsetek zmniejszył się na przestrzeni roku o 2,2 p.proc. i osiągnął udział 35,5% wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Długi okres poszukiwania pracy oraz długa przerwa w pracy wyraźnie zmniejszają szanse na jej znalezienie i ponowne zatrudnienie. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby poszukujące pracy stosunkowo krótko (do 3 miesięcy) – w sumie 32,2% zarejestrowanych. Osoby pozostające bez pracy od 3-6 miesięcy stanowiły – 16,2%, zaś od 6-12 miesięcy – 16,1% ogółu bezrobotnych.

Przeciętne wynagrodzenie

Average wages and salaries

W województwie świętokrzyskim przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2017 r. ukształtowało się na poziomie 3705,65 zł i było o 6,7% wyższe niż przed rokiem, przy czym wzrost odnotowano zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym (odpowiednio o: 8,4% i 4,9%).

Pomimo wzrostu płac, przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim było o 13,5% niższe od średniej krajowej (4283,73 zł). Pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia województwo zajęło 15 lokatę w kraju (tak samo przed rokiem). Niższe wynagrodzenia odnotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim (3641,32zł).

W odniesieniu do 2016 r. nieznacznie zmniejszył się pułap przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze publicznym, przewyższał on poziom przeciętnej płacy w sektorze prywatnym o 31,6% wobec 35,9% rok wcześniej.

Tablica 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto^a w gospodarce narodowej
Table 7. Average monthly gross wages and salaries^a in national economy

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	2016 = 100
Ogółem <i>Total</i>	3472,53	3705,65	106,7
Sektor publiczny <i>Public sector</i>	4195,73	4401,63	104,9
Sektor prywatny <i>Private sector</i>	3086,62	3345,81	108,4

*a Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
 a Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

Na przestrzeni 2017 r. wynagrodzenia wzrosły w prawie wszystkich rodzajach działalności w gospodarce narodowej), przy czym w największym stopniu w obsłudze rynku nieruchomości (o 24,2%), informacji i komunikacji (o 11,1%), jak również w przetwórstwie przemysłowym (o 9,9%).

Biorąc pod uwagę rozpiętość płac według sekcji, najwyższy ich poziom odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, gdzie wyniósł 5226,59 zł oraz w działalności finansowej i ubezpieczeniowej – 4833,43 zł. Wynagrodzenia te były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 41,0% i 30,4%. Płace znacznie poniżej średniej w województwie otrzymywali pracujący w sekcjach administrowanie i działalność wspierająca (o 31,7%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 29,1%).

Analiza zbiorowości podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą, a także bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchownych, a także z wyłączeniem wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pozwala na dokonanie omówienia zróżnicowania przestrzennego płac w województwie.

Dla analizowanej zbiorowości przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło na przestrzeni 2017 r. o 6,6%, osiągając poziom 3911,49 zł. Płaca ta stanowiła 86,4% przeciętnej krajowej, wobec 85,5% przed rokiem. Podwyżki objęły zarówno sektor prywatny (o 8,5%), jak i publiczny (o 4,9%).

Tablica 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto^a w gospodarce narodowej
Table 8. Average monthly gross wages and salaries^a in national economy

Wyszczególnienie Specifications	2016	2017	2016 = 100
Ogółem Total	3669,57	3911,49	106,6
Sektor publiczny Public sector	4195,73	4401,63	104,9
Sektor prywatny Private sector	3295,23	3575,32	108,5
Podregiony: Subregions:			
kielecki	3664,89	3937,89	107,4
sektor publiczny public sector	4285,52	4473,35	104,4
sektor prywatny private sector	3213,54	3569,44	111,1
sandomiersko-jędrzejowski	3679,81	3853,81	104,7
sektor publiczny public sector	3992,48	4243,93	106,3
sektor prywatny private sector	3467,74	3588,03	103,5

a Dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób, przy dalszych założeniach jak na wstępie.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons with further assumptions as in the beginning.

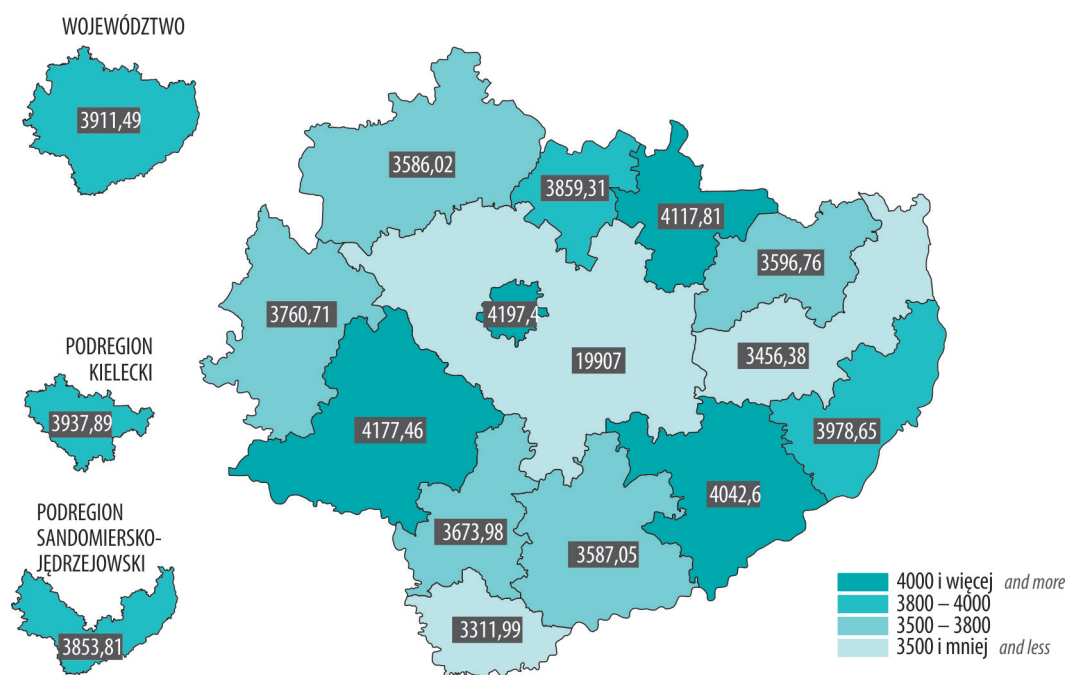
W ciągu roku stosunkowo najwięcej zyskali pracownicy sekcji: obsługa rynku nieruchomości (wzrost wynagrodzeń średnio o 25,9%), pozostała działalność usługowa (o 24,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 9,7%). Obniżki objęły podmioty z sekcji skupiającej rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 0,4%). Rozpiętość kwotowa płac wahała się pomiędzy 6012,10 zł w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, a 2495,07 zł w administrowaniu i działalności wspierającej.

W 2017 r. płace w podregionie kieleckim rosły szybciej niż w sandomiersko-jędrzejowskim (o 7,4% wobec 2,3% przed rokiem), w rezultacie czego kwota przeciętnego wynagrodzenia w podregionie kieleckim była większa o 2,2%.

Analizując poziom płac w poszczególnych powiatach wyłania się obraz znacznie bardziej zróżnicowany. Na przestrzeni 2017 r. poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich powiatach. Skala wzrostu wahała się pomiędzy 2,2% w powiecie kazimierskim, a 19,6% w powiecie starachowickim.

W dziewięciu powiatach odnotowano płace nie przekraczające przeciętnej uzyskanej w województwie, przy czym najniższe wypłacono w powiatach: kazimierskim (o 15,3% poniżej średniej), opatowskim (o 11,6% mniej) oraz kieleckim (o 11,1%). Pensje o wartości powyżej przeciętnej otrzymali przede wszystkim pracownicy w powiecie m. Kielce (o 7,3%) i powiecie jędrzejowskim (o 6,8%). Różnica między najwyższym wynagrodzeniem odnotowanym w powiecie m. Kielce (4197,40 zł), a najniższym wypłaconym w kazimierskim (3311,99zł) wyniosła 885,41 zł. W 2016 r. rozpiętość między maksymalnym i minimalnym wynagrodzeniem była mniejsza – 754,18 zł.

Mapa 3. Przekiętne miesięczne wynagrodzenie brutto^a według powiatów w 2017 r.
 Map 3. Average paid employment^a by powiats in 2017

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez rolnictwa indywidualnego, duchownych oraz jednostek prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane nie obejmują: zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców oraz samorządu gospodarczego i zawodowego.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of persons employed, excluding individual farming, the clergy and units conducting activity within the scope of national defence and public safety. Data not include: employed abroad, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations and economic and professional self-government.

Warunki pracy

Working conditions

W województwie świętokrzyskim w jednostkach objętych badaniem warunków pracy na koniec 2017 r. zatrudnionych było 137,8 tys. osób (o 2,4% więcej niż rok wcześniej).

Tablica 9. Zbiorowość objęta badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2017 r.
(stan w dniu 31 XII)

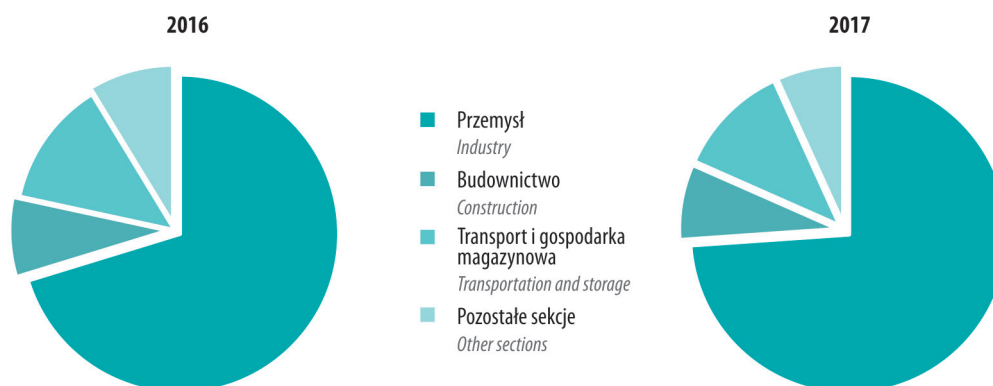
Table 9. The population covered by the survey and persons working in hazardous condition in 2017
(As of 31 XII)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba osób zatrudnionych w zakładach <i>Number of persons working in units</i>			Zatrudnieni w warunkach zagrożenia <i>Persons working in hazardous condition</i>	
	objętych badaniem <i>covered by the survey</i>	w których w ciągu roku zagrożenia <i>in which threats over the year</i>		ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>
		nie wystąpiły <i>not occurred</i>	wystąpiły <i>occured</i>		
Ogółem <i>Total</i>	137800	86167	51633	12905	1636
sektor publiczny <i>public sector</i>	31629	19617	12012	2743	526
sektor prywatny <i>private sector</i>	106171	66550	39621	10162	1110

W 2017 r liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (licząc jeden raz w grupie czynnika przeważającego) zmniejszyła się w skali roku o 1,6% do 12,9 tys. osób. Kobiety stanowiły 12,7% ogółu pracujących w warunkach zagrażających zdrowiu i było to o 2,7 p.proc. mniej niż w 2016 r.

W sektorze publicznym na koniec 2017 r. w warunkach zagrożenia zatrudnionych było 2,7 tys. osób. Ich odsetek w ogóle badanych w jednostkach publicznych wyniósł 8,7% wobec 10,3% rok wcześniej. Częściej na warunki zagrażające zdrowiu narażeni byli pracujący w firmach prywatnych – 9,6% (tyle samo w 2016 r.). Sektor prywatny skupiał 75,7% tej grupy osób (w 2016 r. – 75,8%).

Wykres 9. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sekcji PKD
 Chart 9. Persons working in hazardous condition by NACE sections

Najwięcej zatrudnionych w warunkach zagrożenia odnotowano w sekcjach związanych z przemysłem. Zatrudnieni w tych sekcjach stanowili w 2017 r. 73,9% ogółu, tj. o 3,7 p.proc. więcej niż przed rokiem. W dalszej kolejności uplasował się transport i gospodarka magazynowa oraz budownictwo. Na wymienione sekcje przypadało łącznie 93,1% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrażających zdrowiu (w 2016 r. – 91,3%).

Tablica 10. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń w 2017 r.
 (stan w dniu 31 XII)

Table 10. Persons working in hazardous condition by groups of agents and intensity of dangers in 2017
 (As of 31 XII)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total		Zagrożenia związane Threats connected with					
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z czynnikami mechanicznymi mechanical factors	
	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	w osobach in persons							
Ogółem Total	12905	9944	8679	6349	2909	2543	1317	1052
w tym kobiety of which women	1636	1300	1133	896	428	349	75	55
sektor publiczny public swctor	2743	2286	902	490	1636	1608	205	188
sektor prywatny private sector	10162	7658	7777	5859	1273	935	1012	864

Na koniec 2017 r. w województwie świętokrzyskim w warunkach zagrożenia związanych ze środowiskiem pracy zatrudnionych było 8,7 tys. osób, tj. większość zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Ich udział w przekroju roku zwiększył się o 1,9 p. proc. - do 65,4% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

W sektorze prywatnym pracowało 89,6% osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych ze środowiskiem pracy. Analogicznie jak w latach poprzednich, w analizowanej grupie zagrożeń dominował przemysł (86,4%), a drugą znaczącą sekcję (choć z zdecydowanie mniej liczną) stanowiło budownictwo (5,9%). Wskaźnik zagrożeń liczony na 1000 zatrudnionych w badanej zbiorowości wyniósł 63,0 wobec 63,8 rok wcześniej.

Wśród wszystkich czynników szkodliwych związanych ze środowiskiem pracy najczęściej występowały:

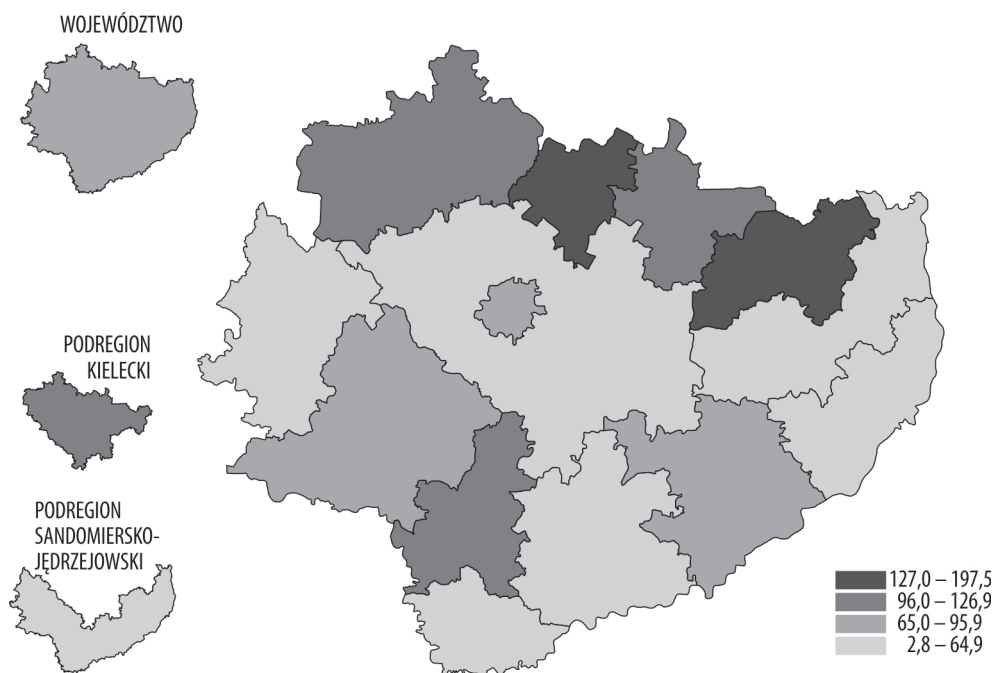
- hałas – 63,5% osobozagrożeń (w 2016 r. – 66,9%),
- pyły przemysłowe – 14,0% osobozagrożeń (w 2016 r. – 8,9%),
- mikroklimat gorący – 4,9% osobozagrożeń (w 2016 r. – 5,0%),
- wibracje – 3,8% osobozagrożeń (w 2016 r. – 3,4%),
- substancje chemiczne – 3,7% osobozagrożeń (w 2016 r. – 2,9%).

Osobozagrożenia stanowią sumę działających na pracownika szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.

W warunkach zagrożenia związanych z uciążliwością pracy pracowało 2,9 tys. osób. Stanowiły one 22,5% ogółu zatrudnionych (przed rokiem – 24,4%). Niewielką przewagę zagrożeń związanych z uciążliwością pracy odnotowano w sektorze publicznym (56,2%). W analizowanej grupie zagrożeń dominowały: transport i gospodarka magazynowa (47,8% ogółu zatrudnionych) oraz przemysł (34,7%). Wskaźnik zagrożeń liczony na 1000 zatrudnionych w badanej zbiorowości wyniósł 21,1 wobec 23,8 rok wcześniej.

Najmniej osób wykonywało pracę w warunkach zagrożenia związanych z czynnikami mechanicznymi. Na stanowiskach pracy, na których występowały zagrożenia związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi, na koniec 2017 r. zatrudnionych było 1,3 tys. osób, tj. 10,2% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia, (tyle samo co przed rokiem). Z ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych z czynnikami mechanicznymi 76,8% pracowało w sektorze prywatnym. Również w tej grupie zagrożeń dominował przemysł (77,8% ogółu zatrudnionych). Podobnie, jak w pierwszej grupie zagrożeń korzystnie ukształtował się wskaźnik nasilenia liczony na 1000 zatrudnionych w badanej zbiorowości, który na przestrzeni roku zmniejszył się z 10,0 do 9,6.

Mapa 4. Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia według podregionów i powiatów w 2017 r.
Map 4. Persons employed^a in hazardous conditions by subregions and powiats in 2017

^a Liczeni jeden raz w grupie czynnika przeważającego na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem w danej zbiorowości.
^a Counted once in the group of predominant factor per 1000 of the employees in establishments covered by the survey.

Przestrzenne rozmieszczenie zagrożeń stanowisk pracy oraz stopień natężenia zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia wiąże się z infrastrukturą i stopniem koncentracji zakładów pracy o określonych rodzajach działalności. W podregionie kieleckim na koniec 2017 r. liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia wyniosła 10,7 tys. osób, co stanowiło 82,7% badanej zbiorowości - o 10,6 p.proc mniej w porównaniu z 2016 r. Tym samym wzrósł udział pracujących w warunkach zagrażających zdrowiu mieszkańców podregionu sandomiersko-jędrzejowskiego, których liczba osiągnęła 2,2 tys. Największy odsetek osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia odnotowano w m. Kielce (30,5%) oraz w powiatach: ostrowieckim (15,6%), skarżyskim (14,4%) i starachowickim (11,3%).

Podczas badania warunków pracy zbierane są również informacje dotyczące działań profilaktycznych związanych z oceną ryzyka zawodowego, tj. z kompleksowym oszacowaniem kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

W 2017 r. taką ocenę przeprowadzono dla 26,6 tys. stanowisk pracy, na których pracowało 38,7 tys. osób (w 2017 r. odpowiednio dla: 27,6 tys. stanowisk i 41,3 tys. osób). Wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 15,1 tys. stanowisk pracy, co stanowiło o 3,6% więcej w stosunku do roku ubiegłego. Pracowało na nich 23,4 tys. osób. Najczęściej stosowaną profilaktyką była ochrona indywidualna, którą odnotowano na 9,9 tys. stanowiskach dla 15,9 tys. zatrudnionych.

Z uprawnień pracowniczych wynikających z określonych warunków pracy korzystało odpowiednio – według stanu w końcu lipca 2017 r. i 2016 r.:

- z napojów – 36,5 tys. i 41,4 tys. osób,
- z dodatków pieniężnych – 10,8 tys. i 10,6 tys. osób,
- z posiłków profilaktycznych – 9,4 tys. i 11,5 tys. osób,
- z innych środków odżywczych – 1,4 tys. i 1,8 tys. osób,

- z dodatkowych urlopów – 1,1 tys. i 1,2 tys. osób,
- ze skróconego czasu pracy – 0,5 tys. i 0,6 tys. osób,
- z uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – 0,4 tys. i 0,3 tys. osób.

Badanie warunków pracy dostarcza także informacji o świadczeniach wypłaconych z tytułu pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia oraz z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w badanej zbiorowości.

W 2017 r. wypłacono 736 świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych na łączną kwotę 3009,3 tys. zł. Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy stanowiły 96,6% ogółu, a przeznaczono na nie 91,6% wypłaconej kwoty. Średni koszt na jedno świadczenie wyniósł 4088,7 zł, w tym z tytułu wypadków – 3879,0 zł. Najwięcej świadczeń wypłacono w przemyśle oraz jednostkach przetwórstwa przemysłowego – odpowiednio 393 i 349, średnio w wysokości 3853,2 zł i 3863,0 zł. Najwyższe odszkodowania wypłacono w edukacji – 6850,0 zł oraz w administrowaniu i działalności wspierającej – 6733,3 zł. Najniższe odszkodowania pobrali pracownicy informacji i komunikacji – 2016,7 zł.

Wypadki przy pracy

Accidents at work

Badanie wypadków przy pracy i wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, pozwala na zgromadzenie danych o zaistniałych wypadkach przy pracy oraz o osobach poszkodowanych w tych zdarzeniach. Informacje te są niezbędne przede wszystkim dla profilaktyki i podejmowania działań zapewniających ochronę pracy.

Informacje zawarte w statystycznej karcie wypadku pozwalają na scharakteryzowanie populacji osób, które uległy wypadkowi przy pracy (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi) według cech demograficznych i społeczno-zawodowych.

Wskaźnik wypadkowości (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) określający, ile osób poszkodowanych przypadało na 1000 pracujących osiągnął w 2017 r. wartość 6,62 wobec 6,64 rok wcześniej.

W 2017 r. odnotowano 2175 wypadków przy pracy i wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, w tym 10 wypadków zbiorowych (wobec 2135 i 6 odpowiednio przed rokiem).

Liczba osób poszkodowanych w omawianych wypadkach wyniosła 2190 (w tym w wypadkach zbiorowych 25) i zwiększyła się o 2,2% w relacji do 2016 r. Wśród wszystkich poszkodowanych śmierć poniosło 8 osób, ciężkim uszkodzeniem ciała uległo 20 osób, a 2162 odniosło lżejsze obrażenia (przed rokiem odpowiednio: 9, 11, 2122). Większość poszkodowanych zatrudniona była w sektorze prywatnym (62,6% wobec 63,2% w 2016 r.).

Najwięcej poszkodowanych osób odnotowano w jednostkach zakwalifikowanych do sekcji:

- przetwórstwo przemysłowe – 743 osoby (przed rokiem – 724 osoby),
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 421 osób (429 osób),
- handel; naprawa pojazdów samochodowych – 240 osób (270 osób),
- budownictwo – 140 osób (112 osób),
- transport i gospodarka magazynowa – 115 osób (102 osoby).

Kobiety stanowiły 38,6% ogółu poszkodowanych (846 osób), tj. o 1,0 p. proc. mniej niż przed rokiem (849 osób).

Większość osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy wykonywało pracę w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących do 249 osób – 59,2%, w tym o liczbie od 50 do 249 osób – 33,3% ogółu poszkodowanych (w 2016 roku kolejno: 57,0% i 30,2%). W 2017 r. większość osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, tj. 65,0% (wobec 66,0% w 2016 r.) stanowili pracownicy zatrudnieni na czas nieokreślony, w tym w pełnym wymiarze czasu pracy – 63,3% (w 2016 roku – 63,6%). Odsetek poszkodowanych zatrudnionych na czas określony wzrósł i wyniósł 32,9% wobec 32,7% przed rokiem, w tym w pełnym wymiarze czasu pracy – 31,9% (w 2016 r. – 31,7%).

Przestrzenny rozkład poszkodowanych w województwie zdeterminowany jest warunkami pracy w poszczególnych jednostkach terytorialnych. Zdecydowaną większość (76,9%) poszkodowanych grupował podregion kielecki, w którym zatrudnionych było 82,7% pracowników województwa w warunkach zagrożenia.

Najwyższe wskaźniki poszkodowanych utrzymały się w powiatach:

- m. Kielce – 40,9% ogółu poszkodowanych (w 2016 r. – 39,4%),
- kieleckim – 9,3% (11,4%),
- starachowickim – 8,2% (10,6%),
- ostrowieckim – 6,7% (6,3%).

Najwięcej poszkodowanych to pracownicy w wieku 35-44 lata, którzy stanowili 26,6% ogółu poszkodowanych (w 2016 r. – 25,6%) oraz w przedziale wiekowym 45-54 lata – 24,4% (w 2016 r. – 23,4%).

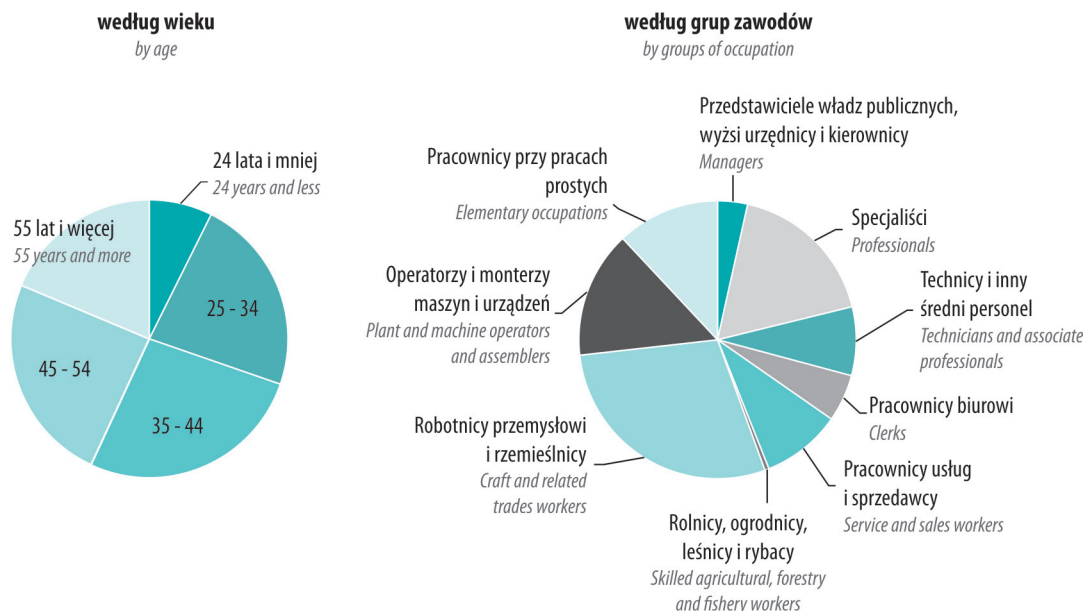
Analogicznie, jak w latach poprzednich, najczęściej ulegały wypadkom osoby o krótkim stażu pracy – do 1 roku włącznie (25,8% poszkodowanych wobec 26,3% w 2016 roku) oraz osoby pracujące 6-10 lat (18,2% wobec 18,6% rok wcześniej).

Z wybranych grup zawodów najczęściej ofiar wypadków stanowili robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, których odsetek

osiągnął 28,8% ogółu poszkodowanych (w 2016 r. – 28,1%). Wypadkom przy pracy i wypadkom traktowanym na równi z wypadkami przy pracy stosunkowo często ulegali również specjaliści (17,7% poszkodowanych w wypadkach, wobec 17,2% w 2016 r.) i operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 14,8% (w 2016 r. – 14,7%).

Wykres 10. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w 2017 r

Chart. 10 Persons injured in accidents at work in 2017

Głównymi wydarzeniami powodującymi uraz poszkodowanego były zderzenia z/uderzenia w nieruchomy obiekt (28,5% poszkodowanych wobec 24,2% w 2016 r.). Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym spowodował uszczerbek na zdrowiu u 22,0% pracowników (w 2016 r. - 20,1%), natomiast obciążenie fizyczne lub psychiczne u 18,2% pracowników (w 2016 r. - 13,4%).

Wśród głównych wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego odnotowano poślizgnięcie, potknięcie się i upadek poszkodowanego, którym uległo 30,3% ogółu poszkodowanych (w 2016 r. – 29,2%), a także utrata kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem – 22,3% wszystkich poszkodowanych (w 2016 r. – 19,9%).

Podobnie, jak przed rokiem przyczynami największej liczby wypadków było nieprawidłowe zachowanie się pracownika (61,9 % w omawianym roku i 61,4% w 2016 r.) oraz brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym (7,8% wobec 8,5%).

Liczba dni niezdolności do pracy wyniosła 102496 i było ich o 876, tj. o 0,9% więcej niż w 2016 r. Na jednego poszkodowanego (z wyłączeniem osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych) przypadało ok. 47 dni niezdolności do pracy (o 1 dzień mniej niż w 2016 r.). Na zwolnieniach lekarskich trwających od 4 do 20 dni przebywało 712 osób (32,5% wszystkich poszkodowanych). Natomiast zwolnienia lekarskie trwające 21 dni i dłużej otrzymało 1386 osób (przed rokiem odpowiednio: 776 i 1287 osób).

Wypadki przy pracy w 2017 r. spowodowały stratę czasu (szacunkowo) 1805 roboczogodzin osób nie poszkodowanych w wypadkach (w tym najwięcej – w przetwórstwie przemysłowym – 979). Straty te były większe o 722 roboczogodziny niż rok wcześniej.

Straty materialne spowodowane wypadkami przy pracy (szacunkowo – bez strat związanych z czasem pracy) wyniosły 1406,0 tys. zł i były o 1066,0 tys. wyższe w porównaniu z 2016 r. Najwyższe odnotowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 692,0 tys. zł, budownictwo – 155,0 tys. zł oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 102,0 tys. zł.

Uwagi metodologiczne

Aktywność Ekonomiczna Ludności

1. Dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.
2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Ludność aktywna zawodowo (inaczej mówiąc siła robocza) obejmuje wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

a. do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

b. za bezrobotne uznano osoby w wieku 15 - 74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. **Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący. Zatrudnieni

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:
 - a. osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek

służbowy);

- b. pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych; z pewnymi wyłączeniami w latach 2002-2009 r.; patrz ust. 4;
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie;
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- c. osoby wykonujące pracę nakładczą;
- d. agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- e. członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- f. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

2. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.
3. Dane dotyczące **pracujących według stanu** w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.
4. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** według stanu w dniu 31 XII w latach 2002-2009 wyznaczono na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, natomiast w latach 2010-2012 na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do **pracujących w gospodarstwach indywidualnych** zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- a. w latach 2002-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- b. od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o **pracujących w gospodarstwach indywidualnych** w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

5. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:
 - a. **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
 - b. **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.
6. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

7. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
8. Dane grupowane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.
9. Dane w tablicach 8-11, 15 oraz 17-18 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
10. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych (od 2009 r. — łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku. Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne) w badanym okresie do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.
11. Dane o **absolwentach podejmujących pierwszą pracę** dotyczą pełnozatrudnionych (od 2009 r. — łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo).

Popyt na pracę

1. Badanie popytu na pracę przeprowadzane jest metodą reprezentacyjną. Umożliwia ona uogólnianie wyników badania na populację generalną. Próba do badania losowana była oddzielnie dla jednostek dużych i średnich oraz dla jednostek małych.
2. Celem badania popytu na pracę było uzyskanie informacji na temat popytu zrealizowanego i niezrealizowanego, czyli pracujących i wolnych miejsc pracy oraz nowo utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy.
3. **Podstawowe definicje.**

Rynek pracy charakteryzują dwa wzajemnie nakładające się segmenty: **подаż siły roboczej i popyt na pracę**.

Siła robocza — jest to określona liczba ludności zainteresowana i gotowa wykonywać pracę.

Popyt na pracę — jest to liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych.

Na wzajemne relacje między podażą siły roboczej a popytem na pracę ogromny wpływ wywierają mechanizmy rynkowe. Strona popytowa jest bardziej dynamiczna, a przez to bardziej podatna na oddziaływanie tych mechanizmów. Wielkość i struktura popytu na pracę jest zależna od wielu czynników, między innymi od zapotrzebowania na produkty i usługi, kondycji ekonomicznej przedsiębiorstwa, kosztów pracy. Najbardziej korzystny dla gospodarki jest układ równowagi obu tych elementów, ale praktycznie jest to bardzo trudne do osiągnięcia.

Przez **popyt na pracę** rozumiemy:

- a. zagospodarowane miejsca pracy, określane aktualną liczbą pracujących,
- b. wolne miejsca pracy.

Wolne miejsca pracy — to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku

do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- a. miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nie obsadzone,
- b. pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- c. w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy — to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Wskaźnik wykorzystania wolnych miejsc pracy jest to stosunek wolnych miejsc pracy do sumy zagospodarowanych i niezagospodarowanych miejsc pracy.

4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu badania przy uwzględnieniu podmiotów klasyfikowanych według kryterium liczby pracujących i obejmują podmioty o liczbie pracujących:
 - do 9 osób – jednostki małe,
 - 10 do 49 osób – jednostki średnie,
 - powyżej 49 osób – jednostki duże.

Bezrobotnie rejestrowane

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r., (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 674, ze zm.) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną — zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych — zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m. in.:

- a. ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego,
- b. nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy (przyznawanej przez zagraniczny organ emerytalny lub rentowy), renty rodzinnej, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- c. nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- d. nie złożyła wniosku do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis nie zgłosiła do ewidencji działalności gospodarczej wniosku o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo nie upłynął jeszcze okres do określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej,
- e. nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- f. nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- g. nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego,
- h. nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,

- i. nie pobiera, po ustaniu zatrudnienia, świadczenia szkoleniowego.
2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby **cywilnej ludności aktywnej zawodowo**, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyznaczonych w latach 2002-2009 na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, natomiast w okresie 2010-2012 na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Wynagrodzenia

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne, wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy niezależnie od źródeł ich finansowania (ze środków własnych lub refundowanych) oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba.

Częściowe spełnienie wynagrodzenia w innej formie (w postaci papierów wartościowych oraz świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalentów) jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przewidują to ustawowe przepisy prawa pracy lub układ zbiorowy pracy.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Wynagrodzenia osobowe obejmują w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, dodatki za staż pracy oraz inne dodatki za szczególne właściwości pracy, szczególne kwalifikacje lub warunki pracy, premie i nagrody regulaminowe i uznaniowe, dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia dodatkowe za prace wykonywane w ramach obowiązującego wymiaru czasu pracy, lecz nie wynikające z zakresu czynności, wynagrodzenia za czynności przewidziane do wykonania poza normalnymi godzinami pracy w zakładzie lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, wyrównanie do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy wypłacane ze środków pracodawców, nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, uposażenia posłów i senatorów wraz z uposażeniem dodatkowym, odprawy emerytalne, rentowe i parlamentarne posłów i senatorów, odprawy pracowników biur, klubów, kół poselskich i senatorskich oraz zespołów parlamentarnych w związku z zakończeniem kadencji Sejmu i Senatu, a także odprawy dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru, z którymi został rozwiązany stosunek pracy w związku z upływem kadencji, świadczenia o charakterze deputatowym lub ich ekwiwalenty pieniężne, a także ekwiwalenty za umundurowanie, jeśli obowiązek ich noszenia wynika z obowiązujących ustaw, świadczenia odszkodowawcze, dodatek wyrównawczy wypłacany pracownikom, których wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:
- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
 - wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
 - dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
 - honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Warunki pracy

1. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników szkodliwych związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.
2. **Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia** dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Dane obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
3. **Warunki pracy** są zespołem czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Na środowisko pracy składają się: czynniki fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.
4. Przez **zagrożenie szkodliwymi czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy** rozumie się wpływ na pracownika szkodliwych czynników występujących w procesie pracy, których stężenie lub natężenie przekracza obowiązujące NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) i NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie), polskie normy lub inne normy higieniczne.
5. Przez **zagrożenie związane z uciążliwością pracy**, rozumie się szkodliwy wpływ na pracownika czynności roboczych wykonywanych, np. w wymuszonej pozycji ciała, w warunkach ciężkiego wysiłku fizycznego lub w warunkach szczególnej uciążliwości.
6. **Osobozagrożenia** jest to suma działających na pracownika, szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.
7. **Ocena ryzyka zawodowego** — to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.
8. **Stanowisko pracy** — miejsce, w którym pracownik wykonuje czynności zawodowe stale lub okresowo (PN-ISO 4225Ak:1999).
9. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Wypadki przy pracy

1. Badaniem statystycznym objęte są wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego czy na karcie wykazana została niezdolność do pracy, czy nie (z powodu np. hospitalizacji poszkodowanego, czy odmowy przyjęcia zwolnienia lekarskiego). Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również zbiorowym.

2. Opracowanie zawiera informacje o wypadkach przy pracy osób pracujących w całej gospodarce narodowej, z wyjątkiem jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, w których informacje dotyczą tylko pracowników cywilnych.
3. Dane w tablicach 46-58 nie uwzględniają informacji dotyczących wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
4. Dane o wypadkach przy pracy, poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi (tablicach 46-58), uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy. W przypadku poszkodowanych w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (tablica 58) dane pochodzą ze sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.
5. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz lub śmierć u osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika: zwykłych czynności, poleceń przełożonych, czynności wykonywanych w interesie zakładu pracy, również bez polecenia, a także w czasie pozostawania w dyspozycji zakładu pracy, w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkami przy pracy traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające w zakładzie pracy organizacje,

6. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.
7. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.
8. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m. in. według **wydarzeń** będących odchyleniem od stanu normalnego (niezgodne z właściwym procesem pracy, które wywołało wypadek) i wydarzeń powodujących uraz u poszkodowanego (fizyczny lub psychiczny) spowodowany przez czynnik materialny oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Methodological notes

Economic activity of the population

1. Data were compiled on the basis of the **Labor Force Survey (LFS)**, conducted on a quarterly basis by continuous observation, i.e. economic activity is examined each week during the whole quarter. The study covers people at the age of 15 and more, who are members of households in randomly drawn apartments.
2. The basic criterion for the division into economically active and economically inactive is the work, i.e. the fact of exercising, having or seeking a job.

The economically active population includes all persons aged 15 and more considered as employed or unemployed, as defined below.

- a. all persons aged 15 and more, who were in the period of the surveyed week, were included **in the employment**:
 - have worked for at least one hour of work generating income or earnings, i.e. they were employed as an employed person, they worked in their own (or leased) agricultural farm or conducted their own business outside of agriculture, salaries (without remuneration) in running a family farm or family business activity outside agriculture,
 - they had a job but did not do it:
 - due to illness, maternity leave, parental leave or rest,
 - for other reasons, the length of the break at work was:
 - up to 3 months,
 - over 3 months, but these people were hired employees and at that time received at least 50% of their previous remuneration.

The employed - in accordance with international standards - also include students with whom work establishments or natural persons have concluded an apprenticeship or apprenticeship contract if they received remuneration.

- b. persons aged 15-74 were considered **unemployed**, who simultaneously fulfilled three conditions:
 - during the period of the surveyed week they were not working persons,
 - within 4 weeks (including the last week of the interview), they actively sought work,
 - they were ready to start work within 2 weeks after the surveyed week.

The unemployed also included people who found a job and were waiting for it to start in the period 3 months.

Persons who have not been classified as working or unemployed are included in the **professionally passive**.

3. **The economic activity rate** was calculated as the share of economically active (total or a given group) in the population aged 15 and more (in total or in a given group).

The employment rate was calculated as the share of employed (total or a given group) in the number of people aged 15 and more (in total or in a given group).

The unemployment rate was calculated as the share of the unemployed (total or a given group) in the number of economically active population (in total or in a given group).

Employed persons. Working persons

1. Data regarding **employment** concern people performing work that brings them earnings or income; employed persons include:
 - a. persons employed on the basis of an employment contract (contract of employment, appointment, appointment or business relationship);
 - b. employers and self-employed, namely:
 - owners, co-owners and leaseholders of individual farms in agriculture (including assisting members of their

families), i.e. those working on private farms (with an area of agricultural land up to 1 ha and over 1 ha) and individual owners of farm animals without agricultural land; with some exemptions in 2002-2009; see paragraph 4;

- owners and co-owners (including assisting members of their families, excluding partners of companies that do not work in the company) entities conducting business activity outside private farms in agriculture;
- other self-employed persons, for example, persons performing independent professions;

c. people who do housework;

d. agents (including assisting family members and agents employed by agents);

e. members of agricultural production cooperatives (agricultural production co-operatives and cooperatives formed on their basis as well as agricultural cooperative cooperatives);

f. clerics who are pastors.

2. **The full-time paid employees** are full-time employees in a given workplace or at a given workplace, including people who, in accordance with applicable regulations, work in shortened working hours, e.g. due to conditions harmful to health or extended working hours, e.g. property caretaker; the part-time employees are people who, in accordance with the employment contract, work permanently on a part-time basis. **Part-time paid employee** are people who have declared that the plant is their main place of work.
3. Data regarding **employment as at 31 XII** are given without converting part-time employees into full-time employees, with the adoption of the principle of one-off recognition of these persons in the main place of work.
4. Data regarding **employment in private farms in agriculture** as of 31 XII in 2002-2009 was estimated based on the results of the 2002 National Population and Housing Census and the 2002 Agricultural Census, while in 2010-2012, based on the results of the Agricultural Census, 2010.

Individuals who work on farms conducting agricultural activity are considered to be employed in private farms, whereby:

a. in the years 2002-2009, the following people were not counted:

- on farms with an area of agricultural land exceeding 1 ha producing **only** for their own needs
- on farms with a utilized agricultural area of up to 1 ha (including individual owners of farmed animals without agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;

b. Since 2010, all persons working on these farms were included regardless of the area of agricultural land and the destination of agricultural production (together with those producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

Data on employment in private farms in agriculture since 2010 are not fully comparable with data for previous years.

5. Data about **employees** based on the employment relationship apply:

a. **employment as of 31 XII** of full-time employees (including seasonal and occasional employees) and part-time employees in the main place of work without recourse to full-time employees;

b. **average employment** of full-time employees (including seasonal and casual employed) and part-time employed in full-time employees.

6. **The agents** included persons with whom an agency contract or contract was concluded under the terms of the order for running branches whose subject of activity was specified in the contract.

Agents working on the basis of agency agreements receive agency and commission wages in the form of commissions on turnover (the remuneration of these persons depends on the value of transactions made or the value of services performed).

Agents running branches on the basis of a contract on the terms of the assignment take over full receipts from the operations of the branches and are obliged to pay to the client a flat rate payment determined in the amount or percentage of turnover.

7. The data do not include budgetary units conducting activity in the field of national defense and public safety.

8. Data grouped by sections of NACE 2007 was developed using **the enterprise method**.

9. Data in tables 8-11, 15 and 17-18 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clerics and business entities with up to 9 employees people.

10. Information on the movement of employees concerns full-time employees (from 2009 - including seasonal and casual employment). These data concern **the number of admissions to work and dismissals**, not the number of people. The number of admissions to work and dismissals may be higher than the number of people, because one person may change work several times per year.

The number of people admitted to work included people taking up work for the first and the second time. The number of people dismissed from work includes people with whom the employment contract was terminated by way of an employee or workplace (including group dismissals), persons who were transferred to retirement or disability pension, persons who left the job as well as - for record reasons - dead people. In addition, the number of people admitted to work or dismissed from work includes people who have been transferred or taken from another workplace based on an agreement between entities, as well as persons returning to work and leaving work for parental leave, free and rehabilitation.

Hire rate (termination) was calculated as the ratio of the number of admissions reduced by persons returning to work from parental and unpaid leave (or the number of redundancies reduced by persons who received parental and unpaid leaves) in the examined period to the number of full-time employees as of the day on 31 XII from the previous year.

11. Data on **graduates taking up their first job** concern full-time employees (from 2009 - including seasonal and hired employees).

Demand for labour

1. The study of labor demand is carried out using the representative method. It makes it possible to generalize the results of the study to the general population. The test sample was drawn separately for large and medium-sized units as well as for small units.

2. The purpose of the labor demand survey was to obtain information on the realized and unrealized demand, i.e. employed and vacancies as well as newly created and liquidated jobs

3. **Basic definitions**

The labor market is characterized by two mutually overlapping segments: **labor supply and labor demand**.

Workforce - it is a defined number of people interested and ready to do work.

The demand for labor - this is the number of jobs that the economy offers under certain socio-economic conditions.

The market mechanisms have a huge influence on the mutual relations between the labor supply and the demand for labor. The demand side is more dynamic and therefore more susceptible to the impact of these mechanisms. The size and structure of labor demand depends on many factors, including the demand for products and services, the economic condition of the company, and labor costs. The balance of both elements is the most advantageous for the economy, but it is practically difficult to achieve.

We understand **the demand for labour**:

- a. developed workplaces, determined by the current number of employees,
- b. vacancies.

Vacancies - these are jobs created as a result of the movement of employees, or newly created, in relation to which three conditions were simultaneously met:

- a. the workplaces on the reporting day were actually empty,
- b. the employer made efforts to find people willing to work,
- c. in the case of finding the right candidates, the employer would be ready to accept these people immediately.

Newly created jobs - these are jobs created as a result of organizational changes, expanding or changing the profile of activity and all workplaces in newly established units.

The utilization rate of vacancies is the ratio of vacancies to the sum of unpaid and undeveloped jobs.

4. The presented information has been presented according to the scope of the study, taking into account entities

classified according to the criterion of the number of employees and includes entities with the number of employees:

- 9 people - small units,
- 10 to 49 people - medium units,
- over 49 people - large units.

Unemployment registered

1. Data on **registered unemployed** include persons who, in accordance with the Act of 20 IV 2004 on employment promotion and labor market institutions, in force since 1 VI 2004, (consolidated text Journal of Laws of 2013, item 674, with d.) are defined as unemployed.

The **unemployed person** should be understood as an unemployed person who does not pursue other gainful employment, who is capable and ready to take up full-time employment (or if he is disabled - able and willing to take up at least half of this working time) who is not in a school, with the exception of adult schools or access to an extramural examination within the scope of this school or higher education in part-time studies system - registered at the competent place of residence (permanent or temporary) powiat employment office and seeking employment or other paid work, if among others:

- a. turned 18 and did not reach retirement age,
 - b. did not acquire the right to an old-age or disability pension (granted by a foreign pension or pension authority), survivor's pension, training pension, social pension, does not receive: pre-retirement benefit, benefit, rehabilitation benefit, sickness benefit, maternity benefit or an allowance in the amount of maternity benefit,
 - c. is not the owner or holder (self-dependent or dependent) of an agricultural property with an area of agricultural land exceeding 2 conversion hectares, not subject to retirement and pension insurance for permanent work as a spouse or household member in an agricultural area with an area of agricultural land exceeding 2 conversion ha
 - d. did not submit an application to the business activity register or after submitting the application for entry, did not submit an application for suspension of economic activity to the business activity register and the suspension period has not yet expired or the period up to the specified in the application for entry in the business register has not expired on the day of starting a business,
 - e. is not temporarily arrested or deprived of his liberty,
 - f. does not receive monthly income in the amount exceeding half of the minimum pay for work, excluding revenues from interest or other income from funds accumulated on bank accounts,
 - g. does not receive a permanent allowance under the provisions on social assistance
 - h. does not receive, on the basis of provisions on family benefits, nursing benefit or supplement to the family allowance for single parenting and loss of the right to unemployment benefit due to the expiration of the statutory period of its collection,
 - i. does not receive, after termination of employment, training benefits.
2. **The registered unemployment rate** was calculated as the ratio of the number of unemployed registered to the civilian number of the active population, i.e. without persons engaged in active military service and employees of budgetary units conducting activity in the field of national defense and public safety. The unemployment rate is given taking into account those working in private farms in agriculture (being a part of a professionally active civilian population) estimated in 2002-2009 on the basis of the results of the 2002 National Population and Housing Census and the 2002 Agricultural Census, while in 2010 -2012 on the basis of the results of the Agricultural Census 2010. Data from 2010 are not fully comparable with data for previous years.

Wages and salaries

1. **Wages and salaries** include cash payments made to employees or other natural persons, constituting expenses incurred by employers to pay for their work regardless of their financing (from own or reimbursed funds) and regardless of the basis of employment or other legal relationship or legal action, on the basis of which work or service is provided.

Partial performance of remuneration in a different form (in the form of securities and benefits in kind or their equivalents) is permissible only if it is provided for by statutory labor law or collective labor agreement.

The components of remuneration are: personal wages, payments for participation in profit or balance surplus in cooperatives, additional annual wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages, agency and commission wages and fees.

Personal wages and salaries include in particular: basic salaries, supplements for seniority and other allowances for special work properties, special qualifications or working conditions, bonuses and statutory and discretionary bonuses, allowances for overtime work, additional wages for work performed under the applicable working time, but not arising from the scope of activities, remuneration for activities planned to be performed outside normal working hours in the establishment or other place designated by the employer, equalization to the minimum remuneration for work, determined on the basis of minimum provisions remuneration for work, remuneration for non-employment paid from employers' funds, jubilee bonuses, retirement and pension bonuses, cash equivalents for unused holiday leave, salaries of deputies and senators together with additional wages, retirement and pension severance pays and parliamentary deputies and seniors, briefings of office workers, clubs, deputies, and senators' teams and parish-mentary teams in connection with the end of the Sejm and Senate term of office, as well as severance pay for local government employees employed on the basis of their choice work due to the expiration of the term, deportation allowances or cash equivalents, as well as equivalents for uniforms, if the obligation to wear them results from the binding acts, compensation benefits, compensatory allowance paid to employees whose remuneration was reduced as a result of accident work or occupational disease

2. **The average monthly salary (nominal)** per one employee was calculated taking:
 - a. persons wages and salaries excluding remuneration of persons performing outwork and pupils, as well as persons employed abroad,
 - b. payments for participation in profit and balance surplus in cooperatives,
 - c. additional annual remuneration for employees of budgetary sphere entities,
 - d. fees paid to certain groups of employees for work resulting from a contract of employment, eg. for journalists, film producers, radio and television programs.

Data on average wages apply to full-time and part-time employees calculated as full-time employees.
3. The pay data is given on a gross basis, i.e. including advances for personal income tax and from 1999 with compulsory social security (pension, disability and sickness) contributions paid by the insured employee.

Working conditions

1. Information on hazardous and hazardous substances **employed in hazardous conditions** is based on reporting. Data concern people exposed to harmful factors related to: the working environment (chemical substances, industrial fibrosis, noise, vibration, hot or cold microclimate, etc.), with work discomfort (forced body position, excessive physical load, etc.) and with mechanical factors associated with particularly dangerous machines.
2. **Information on persons employed in hazardous conditions** concerns entities in which the number of employees exceeds 9 persons. The data include those employed in the following sectors: agriculture, forestry, hunting and fishing (excluding individual farms in agriculture, hunting and acquiring wild game, including service activities and fisheries in marine waters); mining and quarrying; industrial processing; production and procurement of electricity, gas, steam, hot water and air for air conditioning systems; water supply; sewerage and waste management as well as re-cultivation activities; construction (without the implementation of construction projects related to the construction of buildings); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, including moto-cycles; transport and storage management; information and communication (without activities related to the production of films, video recordings, television programs, sound and music recordings and other information services); professional, scientific and technical activities (in the field of scientific research and development works as well as veterinary activity); business in the field of administration services and support activities (in the field of renting and leasing, the activities of tour operators, tour operators and agents, and other service activities in the field of reservations and related activities, and other cleaning); education (in the field of higher education), health care and social assistance (in the field of health care); other service

activities (in the field of repair and maintenance of computers and personal and household goods);

3. **Working conditions** are a set of factors occurring in the work environment resulting from the work process and factors related to the performance of work. The work environment consists of: physical factors (eg. lighting, noise, microclimate), chemical (eg. toxic substances) and biological (eg. bacteria) occurring in the area of the workplace (eg. in a commercial hall) at the workplace) and in the area surrounding the workplace
4. **Hazard related to work environment** is understood as the impact on the employee of harmful factors occurring in the work process, whose concentration or stress exceeds the applicable HAC (the highest allowable concentration) and HAI (the highest allowed intensity), Polish standards or other hygiene standards.
5. **Hazard related to strenuous work condition**, we mean the harmful effect on the employee of work activities performed, e.g. in a forced position of the body, under conditions of severe physical effort or under conditions of particular nuisance.
6. **Threats per capita** is the sum of harmful factors acting on the employee. If there is only one harmful factor for each employee, then the sum of the animal threats is equal to the number of people exposed to harmful factors.
7. **Evaluation of occupational risk** - is a complex estimation of possibility of bodily injury or health status worsening as well as seriousness of these events occurring in hazardous situation, conducted in order to choose appropriate safety measures.
8. **Work station** - a place where an employee performs occupational activities on permanent or temporary basis (PN-ISO 4225Ak: 1999).
9. **The occupational disease** that is caused by the action of harmful factors occurring in the work environment or the specificity of the work performed is considered to be an occupational disease.

Accidents at work

1. The statistical survey covers all accidents at work, as well as accidents considered equivalent to accidents at work, regardless whether incapacity for work was reported (due to hospitalisation of an injured person, or rejection of a sick leave). Data on accidents at work characterise the persons who were injured during single or multiple casualty incidents. Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.
2. The publication presents information on accidents at work of persons employed in the entire national economy, excluding budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety for which information on accidents at work concerns only civilian employees.
3. Data in tables 46-58 do not include information on accidents in private farms in agriculture..
4. Data on accidents at work, except for individual farms (tables 46-58), are obtained from the statistical occupational accident card. In the case of aggrieved individuals in agriculture (table 58), the data come from the reporting of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and concern only those accidents, as a result of which the injured received one-off compensation in a given year for permanent or long-term damage to health.
5. **An accident at work** is a sudden event causing an injury or death in a clumsy person, caused by an external cause that occurred during or in connection with the employee's performance of ordinary activities, orders of superiors, activities performed in the interest of the workplace, also without a recommendation, and also at the time of being at the disposal of the workplace, on the way between the registered office of the workplace and the place of performing the obligation resulting from the employment relationship.
On an equal footing with accidents at work, ;
 - during a business trip,
 - during a training within the scope of common self-defence,
 - when performing tasks ordered by trade union organisation functioning at the employer's.
6. **Serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, permanent, total or significant disfigurement or distortion of

the body.

7. **Fatal accident at work** is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.
8. Accidents at work are classified, among others according to **events** being a deviation from the normal state (inconsistent with the proper work process that caused the accident) and events causing injuries to the victim (physical or psychological) caused by the material factor and **causes of** accidents (any deficiencies and irregularities related to material factors, with work organization, improper behavior of the employee). Every accident at work is the result of one event, but most often several causes, therefore the sum of causes is greater than the total number of accidents.